

**DOBRÁ
ADRESA**

Z obsahu

Bohumila Grögerová

Staročeské umění kuchařské

Kapitalistické básně

Apokryfní zvířata

Obsah:

Pohled dopředu

Jakub Šofar: **Strky, frky** (4)

Jakub Šofar: **Přečteno** (7)

Josef Šišo: **Další výchovné záhlavce** (10)

Jakub Šofar: **Šuba duba, krindy pindy / Ale o tom zas až jindy** (12)

Pohled dozadu

Právo (16)

Nekrolog (18)

Michal Šanda: **Z antikvárních banánovek – Chrabré a chvalné činy vojinů c. k. pěšího pluku č. 11 od časů jeho zřízení 1629 až do roku 1887** (20)

Michal Šanda: **Hřbitovní plevel** (24)

Michal Šanda: **Staročeské umění kuchařské** (26)

Liszt a Wagner v Piešťanech (28)

Úkrok doprava

Bohumila Grögerová: **Dva zelené tóny** (30)

Michal Šanda: **Jiří Šlupka Svěrák & Nejenblues** (34)

Dimitar Kenarov: **Apokryfní zvířata** (40)

Úkrok doleva

Klement Václav Lakatoš: **Kapitalistické básně** (49)

Petr Štengl: **Promluvy Mistra Jary** (54)

**SYSTEM NAVIGACE:
KLEPNĚTE!**

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevrou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám naepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

Citát měsíce

Kdo nehoří, není Žid.

Adolf Eichmann. Vybral

Vratislav Telátko

emeritní profesor filozofie

Na titulní stránce: Bohumila Grögerová, 2012, foto Michal Šanda (k článku na str. 30)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 3, ročník 12. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Václav Dvořák. Zástupce šéfredaktora: Štefan Švec. Redakce: Marie Böhmová, Martin Groman, Štěpán Kučera, Michal Šanda, Jakub Šofar, Petr Štengl, Martin Vokurka, Pavel Vořka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet a. s.

Literární zádrhel

Petr Kukal Podzim v Nymburce

Město se ztrácí v cárech mraků
V ulicích jako na poušti
pusto a prázdno. Vedem' válku
s pomíjivostí. Hejna ptáků
a všechno nás zas opouští...

Komentář k básni

Jaro, léto, podzim a zima v Nymburce

Město se ztrácí v cárech mraků
V ulicích pusto jako na poušti.
Úpornou básník vede válku
– nechápe však, proč i hejna ptáků
dusivé maloměsto opouští...

Karl Thurgau von Jabkowicz

Milí čtenáři,

vydáváme sice časopis Dobrá adresa, ale ani po letech netušíme, kde se vlastně ona vysněná dobrá adresa nachází.

Určitě to není ta internetového obchodu zaměřeného na prodej výpočetní techniky, monitorů, periférií, síťových prvků atd. („Nové i repasované zboží. Výhodné nákupy domů i do kanceláře!“). Bylo by od toho obchodu hezké, aby nám posílal třeba jedno procento ze svého zisku za používání názvu kulturního časopisu, však bychom na oplátku klidně zalhali, že nejlepší síťový prvek koupíte tam a tam. Stejně většina z nás netuší, o jak velkou síť se jedná a co se do ní dá vlastně chytit.

Těžko také říci, která je ta správná adresa na bydlení. Na druhou stranu: když se vám stejnojmenná realitka pokouší prodat byt jedna plus kk za 1,8 milionu, tak už opravdu musí jít o zatroleně dobrou adresu. Počítám, že bude zřejmě v Paříži, neb, jak nedávno pravil jeden internetový titulek: „Česko už není dobrá adresa, imigranty to už k nám netáhne.“ To je ovšem dosti sporný výrok: obrazy Josefa Lady by nad tímto jevem spíše plesaly.

Někteří lidé si myslí, že dobrá adresa je právě ta jejich. Tak třeba v Polné šlo do voleb právě takto pojmenované sdružení. Myslí si zřejmě, že když už se po okolí nepotuluje Hilsner, že je u nich bůhvíjak bezpečně. Ale kdepak, tamní lesy jsou nasáklé krví nevinných křesťanek, jen blázen a dobrodruh by se do nich vydal bez velkého kříže, který papež kdysi ukořistil z německého letadla a posvětil.

Zdá se tedy, že jediná dobrá adresa je ta, kterou právě čtete. I když menší část redakce tvrdí, že ještě lepší existuje v Praze: Švédská 3. Ale tam většina z nás nikdy nebydla a ani bydlet nebude, většinou je ten barák plný různých Helmutů s napínáky a rozevíráky. Tak snad raději trochu literatury.

Příjemné čtení vám přeje

Václav Dvořák

Omluva

Břežnová adresa vychází až v polovině měsíce března 2012, místo na jeho začátku, za což se čtenářům omlouváme. Dubnové číslo proto posuneme a vyjde okolo 10. dubna.

red

P

ohled
dop
ředu

Strky-frky

Tužme se...

Už mě ani nepřekvapuje, kolik procent zpráv v médiích je věnováno sportu a kolik kultuře. Přitom naše bytí v jednom velkém kotli je rozeznatelné dle kultury, nikoli sportu, i když to na první pohled vypadá opačně. Svět zná Jágra a Kvitovou více než Hrabala či Janáčka, jenže výkony těch prvních jsou totožné s výkony jiných Jágrů a Kvitových, kdežto výkony Hrabala a Janáčka jsou rozeznatelné od druhých, jsou unikátní. Ale pro „tmelení kolektivu“ je jednodušší, levnější a efektivnější skákat na náměstích s držkou pomalovanou barvami naší vlajky a rvát pitomou větou o tom, že „kdo neskáče, není Čech“. Z toho vyplývá, že každá horská koza či většina žab jsou Čechy. Stejně tak příslušníci některých afrických armád, kteří nepochodují, ale poskakují, jako by tančili letkis. Pokud si ještě pamatujete, co to letkis je. Napovím: Sumi.

Na této asymetrii se bohužel podílí spousta těch, kteří sají z kulturního cecku, ale je jim to málo. Do textů o kultuře pašují své sportovní imprese. Od Rejžka po Tomáše Kafku.

Co si takhle koupit lístky do Národního na nějakou klasickou operu, namalovat si na bradu českou trikoloru a po každé úspěšné árii vyskočit z řady a začít povykovat: Ta sedla, přímo do šibenice. Ješ-tě jed-nu, ješ-tě jed-nu. Jo! Jo!

Lidové noviny...

Pořád ještě čtu *Lidové noviny*, abych se dočkal dne, kdy Dalibor Balšínek, který velkohubě vyhlášoval, když mu tenhle kšeft spadl do klína, že mj. kulturní stránka v LN

bude nejlepší ze všech, bude mít pravdu. Kdyby to tvrdil inzerát nějaké banky, kadeřnictví, bordelu, investičního poradce atd., tak to patří k věci, to je klasické bušení se do prsou před zápasem, ve kterém mohou tomu, co se naparoval, rozfaširovat líce. To je součást rituálu, součást diskurzu. Ale v novinách, jež se považují za seriózní, by se to dělat nemělo. Jediné, co Balšínkovi hraje do karet, je to, že ani ostatním seriózním novinám kulturní stránky moc nejdou.

Pořád ještě čtu *Lidové noviny* a doufám, že se Balšínek nakonec vydá cestou nějakého podnikavého evangelizátora, který vyhlásil konec světa, a když to nepřišlo, tak sklapl živnost a čestně ukončil svoji pouť po zemi. Jenže tohle žádný evangelizátor zatím neudělal, protože šancí na další konce světa je nekonečně. Takže velkohubí Balšínkové mohou stále nabízet ty nejlepší úroky, které jsou vlastně pokutami.

Podporujeme
drobné podnikání...

Už dlouho jsem nedostal dopis, který by mě tak vzal za srdíčko. Zase si na mě po čase vzpomněli, jestli bych nepomohl převést nějaké drobné. V poslední době na takové věci nejsem v kondici, ale kdyby někdo chtěl, můžu hrozenou rukavici zvednout. Drobné podnikání je třeba podporovat, pro-

Pořád ještě čtu *Lidové noviny* a doufám, že se Balšínek nakonec vydá cestou nějakého podnikavého evangelizátora, který vyhlásil konec světa, a když to nepřišlo, tak sklapl živnost a čestně ukončil svoji pouť po zemi. Jenže tohle žádný evangelizátor zatím neudělal, protože šanci na další konce světa je nekonečně. Takže velkohubí Balšínkové mohou stále nabízet ty nejlepší úroky, které jsou vlastně pokutami.

tože střední stav je základ spokojeného a rozvinutého života. Všude na světě. Akorát „Obejít garáž na přibližně 27,8 milionu amerických dolarů“, nad tím jako přivírám oko.

Dobrý den,

My Name Is paní Y. Ishii Taro jsem, byl jsem od svého otce v Japonsku Realitní leasingu před svou smrtí v roce 2004. Obracím se na me Ve Vzhledem k tomu, že můžeme být velkou pomocí každém takovém případě, vývoj srdečný vztah. My já spolu se svou sestrou se snaží skrýt za miliony dolarů v hotovosti v naší Obejít garáž na přibližně 27,8 milionu amerických dolarů v dedické daně v Japonsku.

Já jsem 2,061,681,295.50 JPY japonský je ekvivalent k \$ 25,448,300.00 USD Amerických dolarů, které jsem chtěl použít pro investiční účely Zámorí.

Peníze, které jsem zachránil postavený na soukromé bezpečnostní společnosti bezpečné. to

je můj právník a můj vlastní, kde peníze jsou vždy vedet. O Současná situace v naší zemi, státu, spotřebiteli pro mou rodinu to bylo téměř nemožné použít pro nás to peníze, snažíme vás pomoci převést tuto Peníze z Japonska. Vzhledem k tomu, že vaše pomoc je nutná

prevod techto prostředku, navrhuje provizi ve výši 21% Twenty One Procent z celkové částky, která vám kvalitní služby a podporu,

Máte-li zájem, prosím odpovězte okamžitě vase celé jméno a

Telefonní číslo na můj soukromý e-mail: yoshikoishii0@live.jp

S pozdravem Yoshiko Ishii

Ty jsi Skála, ty jsi Petr, na tobě postavím...

Asi jsem už tak cynický... Ale proč se mám stávat cílem útoku nevyžádaných mailů jistě dobře míněných, ostatně každý spam je dobře míněný, když za nic nemůžu a jsem jistojistě „úplně nevinnej“? Hlubinnou psychologii si představuji jako hlubinnou vyvěřelinu. Pomocí ipsace se cosi z nás vyvalí ven a tam se to pak jen tak poflakuje, dokud to nějak sběrač gumového výronu neseřízne a nevloží do torby. V tomhle případě je to mgr. Skála. A já nechci ani pomyslet. Když jsem bydlel v paneláku, tak synové se honili jako koně. Občas přišel pod námi bydlící pán, vysoký činovník strany socialistické, zazvonil a do škvíry vzniklé pomalým otevřením dveří volal mocným fůňákem: Já nemám zapotřebí, já nemám zapotřebí...!!!

Pravidelné akce střediska hlubinné psychologie Psychopompos jsou možná pro někoho příjemná záležitost, jak se říká, ale já nemám zapotřebí... A hlavně nechci svítit šajbovačkou na moje sny, po kterých je každýmu kulový.

Skupina snů

Vstup po individuálním pohovoru s mgr. Martinem Skálou

Taoistické motto: Zdálo se Čuangovi, že je motýl, jenž poletuje kolem... Náhle se probudil a zjistil, že je Čuang! A teď neví – zdálo se Čuangovi, že je motýl, nebo se zdá nyní motýlovi, že je Čuang?

Ve spánku trávíme zhruba třetinu svého života. Zažíváme zde nepředstavitelná dobrodružství. Přicházíme na nečekaná řešení. Máme nevídané schopnosti. Dějí se neobvyklé věci. Platí zde neznámá pravidla. Posvíťme si světlem našeho vědomí na náš snový život a porovnejme jej s naším životem bdělým. Vždyť naše duše se pohybuje na pomezí vnitřního a vnějšího nekonečného světa a to, co vnímáme, je naše nejbližší okolí a naše sny. Ve skupině snů se zaměřujeme na nalézání souvislostí mezi naším vnitřním a vnějším životem, a tak jej obohacujeme o jeho skrytou tvář.

Skupina osobního růstu

Vstup po individuálním pohovoru s mgr. Martinem Skálou

Skupina se zaměřuje na možnosti, zdroje, potenciality a vlohy jednotlivých členů a mapuje cesty a nesnáze při jejich rozvíjení. Vycházíme z předpokladu, že nerozvinuté zdroje se projevují zejména v oblastech, kterých se sami na sobě obáváme. Skupina od účastníků vyžaduje vyladění na upřímnou, otevřenou, ale tolerantní a laskavou atmosféru, která jednotlivým členům umožní setkat se s takovými to svými „divokými“ vlohami, navázat s nimi

Jedna ze
šafrovských tezí
je, že „zelinář“
čili symbol
z Havlova
programového
eseje *Moc
bezmocných*,
o kterém
tehdejší disident
píše, že
vystavením
hesla „Proletáři
všech zemí,
spojte se“ do
výlohy se
účastní „života
ve lži“, nemohl
nic dělat,
protože neměl
ve skutečnosti
žádnou možnost
vládnout vlastní
výlohou.

vztah a rozvíjet je. Komu se to podaří, bude obdarován množstvím psychické energie podobně jako krotitel může využít síly zkraceného zvířete.

Z toho jde respekt...

... jak se *Respekt* stará o své čtenáře. To je furt něco. Teď třeba dostali slevovou poukázku na knihy. *Dárkový poukaz pro nákup knih sleva 30 %*. Třicetiprocentní sleva, proč ne, na knihy z Albatros Media, a. s. Vzhledem k tomu, že v distribučních vírech se vytočí půlka ceny, tedy nakladatel dostane polovičku, tak je to takovej veselej špás. Nikoho to moc nebolí. Takovej dárek k prdu. Za třetinu ceny se většině lidí nevyplatí něco objednávat, pokud to opravdu nechťejí. V tom je zásadní rozdíl. Marketingově by měla být sleva tak velká, aby se odběratel rozhodl si vybrat více knih (když se to vyplatí), a smysl by to mělo pro všechny zúčastněné strany. Takhle je to jen taková hra. Oni vědí. My taky.

A prezidentem se stává...

Myslet si, že tím, že prezident se bude volit přímo, tak že to vyhrajeme, je směšné. Dav nemá rozum. Chová se, jako když si lupnete čáru sněhu. Nádech, výdech, energie, smutek. Pepek Vyskoč na Hrad!

Koupím...

Tak tohle je inzerát měsíce. *Z Bazoše.cz*.

14. 2. 2012

Koupím LP Chaloupky pod horama z roku 1939 nebo jeho kopii na MC. Cena nerozhoduje. Děkuji.

Asfaltové, 78otáčkové elpíčko, to by mě v životě nenapadlo. Ale proč ne. Nic není nemožné.

Hop a je tu Šafr...

Bývalý šéfredaktor *Reflexu* už asi dlouho trpěl obsesí. *A mně se chce něco říct*. Památka exprezidenta Havla

je už jistě dost zatuchlá, tak mu můžu konečně natrhnout prdel.

Sepsal tedy spisek *Pravda o odcházení*. Proč Václav Havel nepomohl soudržnosti národa (Reflex, 1/2012). Ejhle, Šafrovi bylo síce v roce 1989 asi tak „voko bere“ čili 21 let, ale chytrosti má jako Metuzalém, protože ví zcela přesně, co se nemělo, co se udělalo špatně. Co se mělo, to nepíše, to možná dá k dobrému někdy jindy, až zas chytne nerva.

Jedna ze šafrovských tezí je, že „zelinář“ čili symbol z Havlova programového eseje *Moc bezmocných*, o kterém tehdejší disident píše, že vystavením hesla „Proletáři všech zemí, spojte se“ do výlohy se účastní „života ve lži“, nemohl nic dělat, protože neměl ve skutečnosti žádnou možnost vládnout vlastní výlohou.

Nevím, odkud Šafrovi brali zeleninu, možná že měli vlastní skleníky nebo naopak byli součástí nějaké barterové distribuce, kde se směňovali služby a zboží, nicméně „zelinář“ (společně třeba s vedoucím masny) patřil k privilegovaným osobám s pevným místem v odběratelsko-dodavatelských vztazích, a pokud v tom „chtěl“ (ani to nemusel umět) chodit, tak se nemusel účastnit imitace jakýchkoli projevů lásky. Stejně jako vedoucí prodejny aut či elektrospotřebičů. Tam se přivíraly oči. Obecně. Objevil-li se nějaký případ plavoucí Aurory v mrkvi a celeru, pak to ale nic nedokazuje. Jednotlivé body potravinového řetězce nemusely hrát pionýrské hry.

Je to samozřejmě tvrzení proti tvrzení.

Kdyby Šafr jednoduše napsal, že dle něj je označení Václava Havla za sjednotitele národa nesmysl, tak k tomu nemám ani jednoduchou uvozovku. Ale proč si hraje na psychologa, sociologa a politologa dohromady, když je obyčejným brkounem? Anebo – nebo ho osvětil nějaký b/Blesk svatý.

Obsese se dají léčit. Třeba kysaným zelím...

Jakub Šofar

Přečteno

P
ohled
dop
ředu

Když lidi nečtou, a přý nečtou, musí za ně číst jiní. Nakonec proč by nemohli existovat profesionální čtenáři, kteří by za úplatu četli pro druhé.

Četba, s. r. o., čteme za vás a pro vás! Přivezte nám svoje knihy, my je za vás přečteme (očteme vám je) a zase si je můžete odvézt. Množstevní slevy, rychlostní příplatky. Podle vašich požadavků pak vypracujeme závěrečné zprávy, jež budou opatřeny kulatým razítkem.

Mohlo by to vypadat třeba takhle:

Zaprvé

Paseka i v tomhle ekonomickém průseru vydala předposlední svazek Holanových Spisů. *Svazek 14* nebo též

Překlady IV (Východozápadní van) jsou postavené na poezii čínské dynastie Sung (vyšla samostatně knižně jako *Melancholie*) a perského básníka Nizámího, a jsou dále doplněné jakoby tím, co se tematicky nehodilo do předchozích svazků. Od poezie starých národů až po Joyce či Ripellina. Holan uměl francouzsky a německy, podstročnický z jiných jazyků pro něj připravovali třeba Václav Černý, Josef Hora nebo Jan Rypka.

Editor Pavel Chalupa v ediční poznámce cituje k Holanovu překládání: „Překládám, protože mi nedovolují skládat. Tak jim do toho aspoň kapu hořkosti...“

*Zlatými pouty luny nad háji
noc zajata je v jednom vzlyku.
Světla na vlnách jezera tahají
za cecíky čilimníků.*

*A listivý rákos zřít se třást,
jak šeptá noci jméno své, jež změní.
Jsi, duše moje, pouze slast
a ponížení.*

James Joyce: *Sám* (Curych, 1916)

Zadruhé

Ve vydávání Spisů Josefa Škvoreckého se vystřídalo v průběhu mnoha let několik nakladatelů, ale nakonec to snad všechno dobře dopadne, a to, co by měl mít čtenář k dispozici, k dispozici mít bude. Josef Škvorecký sice zemřel, ale ještě stihl vydání „knihy“ s číslem 32: *Na shledanou v lepších časech. Dopisy Josefa Škvoreckého a Lubomíra Dorůžky z doby marnosti (1968–1989)*. Books and Cards S. G. J. Š., Praha 2011.

Kdo rád objevuje souvislosti a doplňuje osnovu českých literárních a kulturních dějin

**HOLAN
SPISY**
Překlady IV
[Východozápadní van]

PASEKA
14)

dalšími uzlíky, tak dostal ke studiu ideální materiál. Nemluvě o tom, že kniha je další sekundární „učebnicí“ k pochopení „doby marnosti“, podobně jako například texty Zábranovy.

Mám k ní dvě nepodstatné poznámky, které však učiním a směřuji spíše k těm, kteří dobu nezažili.

1) Z četby dopisů Lubomíra Dorůžky by mohl čtenář nabýt dojmu, že vycestování z ČSSR nebylo v letech normalizace tak složité, jak se tvrdí. Neboť L. D. kromě svých cest na Západ z pozice svého postu v „jazzovém světě“ jezdil tamtéž či do Jugoslávie i soukromě. Viz: *Do konce roku by měla vyjít moje knížka v MF, když se to obejde bez průserů a honorář bude odpovídající, zkusím se dohodnout se Supraphonem na čtyřhodinový úvazek. To by znamenalo konec služebních cest, ale větší volnost disponování volným časem. Pokud si člověk bude moc dovolit jedenkrát do roka Čedok, tak to docela půjde. Na příští rok bychom rádi zkusili Řecko – Aša tam ještě nebyla a já služebně jednou dávno.* (s. 317)

Možná to takhle fungovalo v Praze, možná i v Brně či dalších větších městech, ale v „průměrném“ okresním městě nemožná věc. Místní Čedok dostal minimum míst na takové „zájezdy“, a to vás tam museli ještě pustit. Na devizový příslib měl člověk nárok jednou za tři roky, ale nárok ještě nic neznamenal. Moji rodiče byli v inkriminovanou dobu jednou v Jugoslávii a třikrát v NSR (a to proto, že je tam pozvali odsunutí příbuzní). Mě nepustili nikam, nikdy jsem nedostal doložku, a když jsem se odvolával na krajské oddělení pasů a víz, dostával jsem klasické vyjádření, že můj výjezd není v souladu se zájmy republiky (aniž bych byl za něco odsouzen či figuroval v nějakém trestním řízení). V mém okolí se dali spočítat na prstech ti, kteří měli šanci se v těch letech dostat za železnou oponu (to byli většinou sportovci či nějakí lidoví hudebníci a tanečníci). To jen k vyrovnaní informace.

2) Dělat do takové knihy jmenný rejstřík je samozřejmě složitá věc, bez autora či adresáta v některých případech dokonce nemožná. Některá jména nelze určit, zvláště pokud jde o ta nejčastější. Nicméně v knize je uvedeno: *Zahrnujeme však i případy, kdy je určitá osoba zmíněna variantou svého jména (Karel Srp jako „Charles“), přezdívkou, příbuzenským vztahem (Petr Dorůžka jako „syn“, Emílie Škvorecká jako „matka“) funkcí (...).*

Ne vždy tato poznámka to platí. Viz: *Vyšel ten sborník Honzy Zábrany [Potkat básníka] a Marie Ti ho nějak poslala přes Paříž. Zákony džungle se mi zatím nepodařilo objevit; Marii jsem mockrát zkoušel zatím po telefonu, ale nikdy jsem neuspěl.* (...) (s. 427)

Ze souvislostí vyplývá, že Marii je zde míněna Marie Zábranová (viz rejstřík). Jenže co ta druhá Marie? S Marií

(Majkou) Zábranovou byl kontakt možný, tak proč kvůli textu *Zákony džungle* není možno se k ní dovolat? Protože jde o Marii Štichovou, tu „svini vysočanskou“, Škvoreckého osudovou ženu, která mu nikdy nedala (jak se chvástala). Stejná Marie je na straně 423: *Zákony už můžu hledat jen u Marie – ostatní možnosti jsem vyčerpal* (píše Dorůžka Škvoreckému v září 1989). Jméno Marie Štichová (či Vašáková, jak se jmenovala nějaký čas po sňatku s Čestmírem Vašákem) v rejstříku není.

Samozřejmě že Marie Štichová měla kompletní Škvoreckého rukopisy, četl jsem je u ní někdy od roku 1985, včetně Škvoreckého dopisů z vojny atd. Když za ní přišel Vladimír Justl, který připravoval sebrané spisy, tak ho poslala do háje. Nebylo to ani tak z důvodu její pověstné lakotnosti (jediný, kdo z ní byl schopen něco „vydyndat“, byl před její smrtí Tomáš Mazal), ale v tomhle případě byla na Josefa naštvaná, že jí nezavolal sám, přestože musel vědět, že ona nikdy nic nevyhodí a že její archivy jsou bezedné (což se stejně tak týkalo třeba rukopisů profesora Vladimíra Vondráčka).

Na začátku 80. let M. Štichová navštívila spisovatele i jeho manželku v Torontu a její první reakce po příjezdu byla „vždyť oni to tam dělají na bramborových tiskátkách!“. Neměli se se Zdenou Salivarovou pochopitelně rády. Dál nemá smysl o tom psát, protože to už se literaturou mímí. Přestože mně to rve srdce, věřím, že ti, co likvidovali ten dům v Kobylisích, kde jsem strávil několik šílených debat a večírků, vyhodili všechno do odpadu a v malešické spalovně to prošlo komínem. Neboť některé informace jsou už navíc.

Zatřetí

Už si nepamatuju, s kým jsem vedl bouřlivou debatu, zda je lepší mít jednotlivé básnické sbírky, nebo raději mít celou tvorbu v jedné či dvou knihách. Já jsem vždycky pro variantu dvě, i když tak můžu přijít o zajímavé obálky či grafické úpravy. Ale v poezii nejde o obálky a o grafiku. Tam jde o písmenka. Ono totiž zrušení „uzavřenosti“ v jednotlivých sbírkách někdy dokáže smutnou pravdu, že se pořád nabíjí stejnými náboji a střílí na stejné cíle.

Nakladatelství Host vydalo ve velké řadě edice poezie souborné básnické dílo Jiřího Pištory, některé jeho eseje, archivní dokumenty (o jeho díle i životě, o jeho fízlech) i vzpomínky na něj – *Básně a brundibásně*.

Málokdy mě obchází strach spojený s krásou, u Pištory to funguje, až je mi z toho mdlo.

5/

Dobré ráno poušti

A sbohem počasí

*Doposud potkávám napolo živé stromy
Sázavu v samotě a nachýlený déšť
Ale už vyklizené dějinami*

*Ten okamžik při stěhování duší
kdy nejsou v ničem
Ten se zastavil*

*Jak obejdu ten čas
Čas jako pouhé
naleziště zločinů*

(Mezery v paměti)

Ten okamžik při stěhování duší / kdy nejsou v ničem, takové dvojverší stačí, aby se člověk nepouštěl do nějakých zbytečných „projektů“ a jen zíral...

Začtvrté

Rudolf Těsnohlídek je nejvíce znám jako autor *Lišky Bystroušky* a zakladatel tradice předvánočních Stromů republiky, u nichž se vybíralo na pomoc pro děti (od roku 1924). Těsnohlídkův otec byl po-

hodným (kdo neluští křížovky: rasem), což rodinu poněkud vyčleňovalo z městské pospolitosti. Snad to je jeden z důvodů jeho pesimismu jako základního pohledu na společnost (v roce 1928 spáchal sebevraždu).

V roce 1925 mu Fr. Borový vydal v knihách *Žatvy* (č. XIX) román *Vrba zelená*, která je dnes víceméně nesehnatelná, ilustroval Eduard Milén. Sci-fisté ji uvádějí ve svých seznamech jako výtečnou ukázkou parodie na fantaskní témata. Abych se přiznal, moc mně to nešlo čist a té fantastiky je tam jen maloučko (ale možná jsem zpo-
vykaný). Děje se ve 30. století. Co je však podstatné, část dialogů je psána v jakési brněnské protoplotně, tedy s pomocí slov, která pak částečně vstoupila do argotu plotňáků, tehdejších cca hipísáků, asociálů či bohémů. Část slov plotny má základ v brněnské němčině, část v jazyce světských. Na konci knihy autor vysvětluje hantýrku, řeč taškářskou, poukazuje na Puchmajera. *Slova, kterých bylo v knize použito, nejsou výmyslem a byla vybírána s rozvahou. Řeč vody spodníkové je dosud řečí živou, avšak vymírá a hyne především proměnami, její původní kmen chátrá právě tak jako naše řeč spisovná.*

O co méně je kvůli této jazykové podobě kniha čitelná, o to více je zajímavá právě z formálního, nikoli obsahového hlediska.

Na konci knihy autor vysvětluje hantýrku, řeč taškářskou:

„Kde ses tu vyšfáral, křapíku?“ ptala se a úsměv, který jistě považovala za přívětivý, roztáhl se jí od ucha k uchu.

*„Hrachovec?“ divil se malíř, rozpomínaje se na zaměstnání ženské-
ho hromotluka.*

„Ba, už nejsem hrachovec!“ povídala kysele. „Jsem voharkem.“

„Voharkem?“ opakoval, nechápavě.

„Inu, voharkem!“ přisvědčila. „Copak to nevidíš? Pasu na zelený.“

Malíř se zamyslel. Déšť, který mu bubnoval po zádech, donutil ho, aby se rozhodl rychle. Přistoupil k ženě, jež bývala ponocným a jež teď byla pasákem, a zaprosil pokorně:

„Nemáš hakovku pro mne? Nechtěla bys mne za voharče?“

• • •

„Mně se zdá, že ti ta hakovka mufuje,“ domlouvala pastýřka mírně Jarýnovi, starostlivě potřásajíc hlavou.

„Nemufuje, hakovka mi nemufuje,“ ozval se podrážděně a vzdorovitě jak malé děčko. Ohnul se při těch slovech a utíral si hřbetem ruky ubrečený obličej.

„Tak buď klabný a hakuj,“ napomínala ho trpělivě pastýřka a pokusila se nahlédnouti mu do tváře. „Že se nestydiš, chlupačky ti tak hezky drží.“

„Hakovka mi nemufuje,“ opakoval Jarýn s dětskou umíněností, „ale chlupačky mufují, že je to škandál!“

(hrachovec = ponocný, oharek = pastýř, hakovka = práce, mufovat = páchnout, klabný = krásný, chlupačka = ovce)

Jakub Šofar

Další výchovné záhlavce

P
ohled
dop
ředu

o tom morfolickém prznění češtiny

Býlo to někdy počátkem osmdesátých let minulého století v jednom pražském antikvariátu v centru, který jsem v lásce neměl, poněvadž tam pro přátele a známé schovávali takřka úplně všechno a pro ne-přátele a ne-znamé zbývaly jen normalizační oči pro pláč, ještě k tomu ostentativně vystavené.

Jednou však ve mně zatrnulo: v oddělení „jazykovědy“ se tam halabala povaloval Mathesiův *Obsahový rozbor současné angličtiny na základě obecně lingvistickém*. Pro čerstvého studenta anglistiky – jako když egyptolog potká v ulici Na Příkopě Tutanchamona... Chvilíčku jsem se ometal v bezpečné blízkosti, po očku po onom titulu pošilhávaje, a trochu zlomyslně vychutnával pocit, že kdyby ho někdo chtěl vyfouknout, budu zkrátka rychlejší...

Proč tak zeširoka? Inu proto, že Vilém Mathesius byl každým coulem gentleman prvorepublikové provenience s pozoruhodným vhladem do systému cizího jazyka a spoluzakladatel Pražského lingvistického kroužku, jenž v kontextu českého „vkladu“ světu směle útočí na plzeňské, ač o tom panuje generální nevědomost. Koneckonců posuďte sami, na straně 27 onoho komparativního rozboru čteme: „V češtině smíme cizího sufixu (= přípony – J. Š.) užít zpravidla jen ve spojení s cizím základním morfémem (např. tvar *vesel-* ve slovech *vesel-í*, *vesel-ost*, *ob-vesel-it* – J. Š.). Kdyby se užilo cizího sufixu s domácím základním morfémem, cítili bychom to jako spojení hybridní,

nesourodé. Jsou ovšem v češtině slova tak tvořená, ale mají zpravidla významové zabarvení pejorativní nebo komické (např. *synátor*, *vědátor*, *vlivologie*). ... O neobvyklosti hybridního tvoření v češtině svědčí i to, že docela dobře sneseme výraz *Mozarteum*, ale *Dvořákeum* už zní nečesky.“ Osobně mám rád trojici: *šeptanda*, *šizuňk* a *píjatyka*.

Píše se rok 2012 a naprostá většina Mathesiových tezí o angličtině nepozbyla nic na své platnosti. Jen to, jak bude čeština 21. století deformována saturací anglicismů, nemohl ten chudák tušit ani zbla: husí kůže i zevnitř mého těla mi okamžitě naskočí, slyším-li, jak český mluvčí, zpravidla novinář (!), použije analogického postupu slovtvorby, který erudovaně popsal a zhodnotil právě Mathesius, a přidá prefix (= předponu – J. Š.) domácího původu ke slovesům původu cizího, která mají – jak známo – oba vidy (tedy používají se jak dokonavě, tak i nedokonavě) ve snaze „dotáhnout“ představovaný děj do dokonavosti. Ve veřejnoprávních médiích, jež (já blb!) stále pokládám za jakýsi předvoj co do jazykové korektnosti, jsem zaznamenal tyto příklady, které musí, dle mého soudu, vyvolat jazykovou štitivost i u lidí neznalých citlivého pojednání o češtině z pera Pavla Eisnera Chrám i tvrzi: odprezentovat, vydesignovat, vykomunikovat, zanalyzovat, zinterpretovat, zkonstatovat, zrealizovat...

To se skutečně budeme muset na takové deviantní zacházení s češtinou časem chtít nechtět „zadaptovat“? A to jen proto, abychom byli „v“?!

Po spořádání 54 hot dogů si připsal už čtvrtý titul v řadě.

Chestnutův letošní výkon daleko zaostal za loňským ročníkem, kdy si kromě prvenství připsal i absolutní rekord soutěže – za deset minut tehdy zhltnul 68 párků v rohlíku. Soutěž v pojídání párků v rohlíku se tradičně koná na americký Den nezávislosti (sic!).

Triumf cílů, smysl nikde aneb 9 gastronomických chapadlech chobotnice zvané infantilizace

Sa plejáda potouchlostí v dnešní době už ani nepřekvapí, natož aby vůbec někoho šokovala. Avšak to, kolik lidí jim holduje, ať již otevřeně, či před televizními obrazovkami, ve skrytu svých dobře vytopených příbytků, stále tak nějak vyrazí dech těm, které kapitalismus ještě nestačil připravit o smysl pro relevanci. Ne, nejedná se o show typu „Amerika hledá topmodelku“ či tzv. freestyle motocross, nýbrž o všechny ty „soutěže“, jejichž cílem je kupříkladu sníst na posezení co nejvíce takřka čehokoliv. Namátkou vybírám, nejprve z reality současné Ameriky: *Prvenství v tradiční soutěži v pojídání párků s rohlíkem v neděli na newyorském Coney Islandu obhájil přeborník Joey Chestnut. Po spořádání 54 hot dogů si připsal už čtvrtý titul v řadě. Chestnutův letošní výkon daleko zaostal za loňským ročníkem, kdy si kromě prvenství připsal i absolutní rekord soutěže – za deset minut tehdy zhltnul 68 párků v rohlíku. Soutěž v pojídání párků v rohlíku se tradičně koná na americký Den nezávislosti (sic!).*

Václav Bělohradský kdysi zmínil v trochu jiné souvislosti smysl pro krásu neužitečného. Podobná duchaplná klání by snad na něco podobného mohla odkazovat, avšak krásy je v podobných soutěžích asi jako v konečniku onoho „borce“, kterému mimochodem přeji na dálku bezproblémové vyprázdnění, a to jakýmkoliv z příslušných otvorů, a který maně dokázal chronický, tudíž nepřehlédnutelný zlovyk uvnitř tohoto národa – tendenci k megalomanii, byť by se tato měla projevit v podobě sebestipoměřší...

Zadáte-li do vyhledávače „soutěž v pojídání“, objeví se vám tolik odkazů, že nemáte chuť ani na kyselou okurku, ač byste byli po řádném flámu. Opět namátkou vybírám, tentokrát již z české kotliny: Plechová huba (soutěž v pojídání chilli), Prosenická Lhota – 12. ročník (!) pojídání klobás, pořádá sbor dobrovolných hasičů (!).

Kauzální souvislost mezi obsahem klání a jeho organizátory mi beznadějně uniká, čekal bych spíše soutěž v čurání na dálku či na cíl... Na Znojemsku si nelze nechat ujít pojídání meruňkových knedlíků (vítěz jich za 20 minut zhltnul 105), na jižním Plzeňsku zas pojídání steaků (vítěz spořádal za pět minut 888 gramů hovězího), ve Varnsdorfu Varnsdorfský otesánek, pojídání houskových knedlíků s gulášovou omáčkou, na vizovickém Trnkobraní můžete zhlédnout, zaostříte-li však ještě, soutěž v pojídání knedlíků švestkových, v Turnově pak musíte vidět turnaj v pojídání turnovských housek, vždyť tamní Muzeum Českého ráje je proti tomu než irrelevantní instance. Na obžerství a jeho případné důsledky netřeba vidět, kdesi se údajně koná i soutěž v pojídání nočním. Už aby přišla ta čínská tsunami, ti takhle neplýtvají...

Máte dojem, že je to téma nehodné potištěného papíru? Nenechte se mýlit: jde tu – kromě tendence k banalizaci obsahu a bulvarizaci, respektive těžko skrývanou vulgarizaci všeho (zvláště pak veřejnoprávních médií) – jak to s precizností sobě vlastní glosoval prof. Stanislav Komárek, o další znamení doby, totiž *o splývání smyslu a cíle*. Letmo se o tom zmínil již citovaný Václav Bělohradský ve své knize Společnost nevolnosti (!), když napsal: „Civilizace ekonomického růstu redukuje každý smysl na pouhý Velký Cíl...“ Relevantní téma dnešních dnů, nemyslíte?

Kromě popsaných pitoreskností je příkladů ze „seriózních“ sfér lidské činnosti bezpočet. Čím dál víc lidí si notoricky plete smysl a cíl. Stačí se jen pozorně dívat kolem sebe a snažit se, aby vás z toho nevzal čert.

Josef Šišo

Autor je středoškolský učitel angličtiny v Žatci.

P

ohled
dop
ředu

Šuba duba, krindy pindy

Malý prostor
v Šafaříkově ulici
byl zaplněn
docela úplně...

Kulturně-literární revue *Pandora* nabrala dech – a rychle srovnala všechny své resty. 26. ledna se v Café Fra křtilo zelené dvojčíslo 22–23, věnované Dětství. Malý prostor v Šafaříkově ulici byl zaplněn docela úplně, dokonce se tu objevil i vítr jménem Jaromír (občan Typlt, aby měl účast). V kulturním programu vystoupil Petr Nikl, Jiří Weinberger a Michal Bystrov (jeho dětské verše byly für mich velkým překvapením; s pěknými ilustracemi nakladatelská tutovka, myslím si, konečně někdo je hoden vyzvat na souboj Jiřího Žáčka).

O dětství se dá samozřejmě blekotat i blábolit do aleluja, ale jsou to vzpomínky na vlastní dávné dětství. Daleko složitější je, když se mají starší „dostat“ do současné dětské duše. To umí málokdo. Znamená to vypnout mnoho obvodů v hard disku, omezit rozum na uchovávací režim a vcítit se pokorně. To těžká je

věc. Představa, že pro děti může psát každý, že je to jakási komora, kam je možno odložit kabáty, je hloupá a ve svých důsledcích zločinná.

Umělecké umění v Pandoře zastupují třeba: Petr Maděra, Radek Malý, Jakub Řehák, Milan Děžinský, Svatava Antošová, Tereza Horváthová, Alena Ježková či Kateřina Rudčenkova.

(pro *Pepinu s Kozlem*)

Chci zpívat jako zpěvačka a tak vystupovat.

Budu se jmenovat Včela Prdel.

Už je mi tři a brzo mi je už takhle.

V kuchyni mám žízeň. Já mám žízeň!

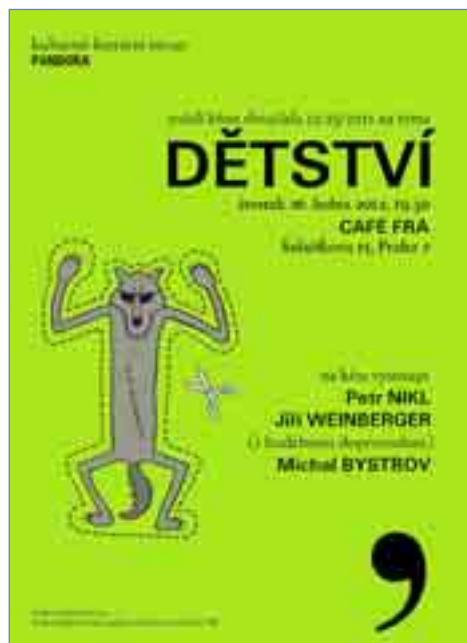
Láhev stojí na radiátoru. Rovněž. Opírá se o okno.

Nasákla do sebe celý protějšší dům s tolika okny.

Tolik oken ve vodě.

(In: Petra Strá: *Dům v lahvi*)

Pak je tu umění přirozené, tedy původní, dětské. A teorie. A výtvarné umění. A dramatické umění. A rozhovor s dítětem Petrem Niklem (*Další otázkou je, jestli to, co píše, je pro děti. Dítě by se určitě nemělo mást, mělo by ale rozvíjet svou fantazii, představivost a přemýšlení. Moje texty jsou nonsensové i alogické. Rád rozmnožuji kreativitu, které je podle*

mě málo.). O dětské literatuře v době, kdy padl monopol Albatrosu, píše Olga Stehlíková.

Zebra stojí na dubu
člověk stojí na balkóně
na pláži rostou
kytky kopřivy
zvané rostlinky.

A potom knoflíky
nám tu začnou cinkat
a kabáty tu tancují
na velké diskotéce.

potom se převlečou
a rovnou do bahna
a potom šály
musej za nima.

Voni jen skákají v té strašné louži.

(Marika Anna Mlčková, 4 a půl roku)

K části vydání Pandory je přiložena knížka z nakladatelství Togga: *O Červené Karkulce, která tancovala s vlky* (Oleg Šuk a Zuzka Šuková, 2008).

Jakub Šofar

O dětství se dá samozřejmě blekotat i blábolit do aleluja, ale jsou to vzpomínky na vlastní dávné dětství. Daleko složitější je, když se mají starší „dostat“ do současné dětské duše. To umí málokdo. Znamená to vypnout mnoho obvodů v hard disku, omezit rozum na uchovávací režim a vcítit se pokorně. To těžká je věc. Představa, že pro děti může psát každý, že je to jakási komora, kam je možno odložit kabáty, je hloupá a ve svých důsledcích zločinná.

P

ohled
doz
adu

po právu je po Právu

rudém

veršovati politicky

však ještě dlouho budem

Foto a text: Michal Šanda

Pohled dozadu

Roman Polák

8. března zemřel po těžké nemoci. Na literární scéně se objevil počátkem devadesátých let v souvislosti s časopisem Obratník. Krátce na to založil a vedl nakladatelství Protis, orientované na původní českou tvorbu, respektive poezii. Mezi autory Protisu figurují Pavel Řezníček, Petr Král, Lubor Kasal, Jan Suk, Vít Kemlička, Karel Zlín, Svatava Antošová, Michal Šanda, Marie Šťastná nebo Igor Malijevský. Na přelomu tisíciletí provozoval kavárnu Obratník, která proslula svými literárními pořady.

Foto: Michal Šanda

O. S. RAMUS POŘÁDÁ

BENEFIČNÍ KONCERT NA

DODÁVKU!

ČTVRTEK 22. 3. 2012 | 19.00–22.00 | BIO OKO

XAVIER BAUMAXA
KOPEC ŠÍŠEK
BONUS

PODPOŘTE VOLNOČASOVÉ
AKTIVITY PRO MLADÉ
LIDI S POSTIŽENÍM

VÝTĚŽEK KONCERTU ZDVOJNÁSOBÍ DIVOKÉ HUSY

WWW.RAMUS-OS.CZ/DODAVKU

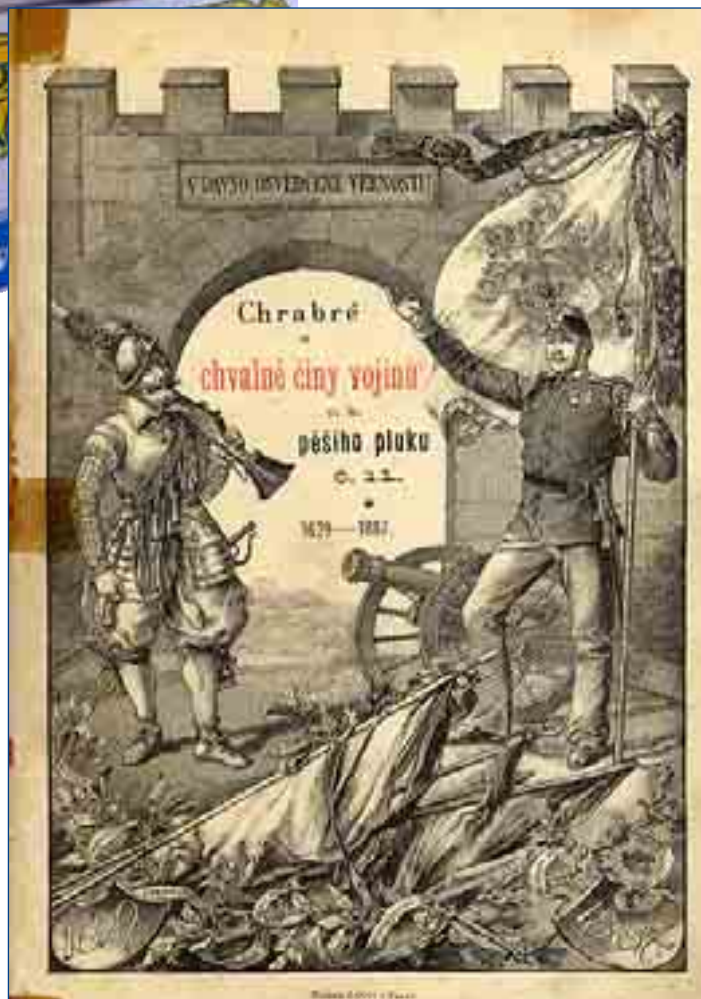

Z antikvariátních banánovek

P
ohled
do
adu

Nejstarší pluk
rakousko-uherské
armády, C. k. pěší
pluk č. 11 Jiřího
prince Saského,
vznikl v roce 1629
v Kolbergu ve Slezsku.
Základem pro jeho

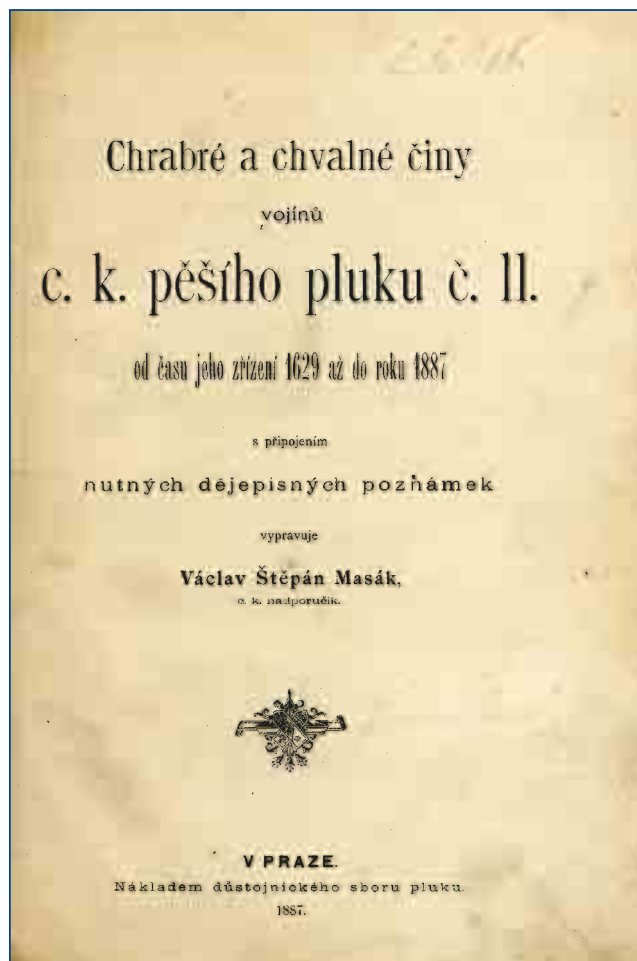

vytvoření se stalo pět rot pěšího pluku Albrechta Valdštejna, zřízeného roku 1621. Prvním majitelem se stal plukovník Julius hrabě Hardegg, v čele pluku stanul podplukovník František von de Mers. Mezi dalšími vlastníky byla řada rakouských polních maršálů, např. Tobias svobodný pán von Hasslingen (1698–1717), Heinrich Wilhelm hrabě Wilczek (1717–1739), Franz Wenzel hrabě Wallis (1739–1774), Michael hrabě Wallis (1774–1799), arcivévoda Joseph Rainer (1801–1854) nebo poslední majitel, princ Johan Georg Saský (od 1902). Do roku 1741 byl pluk dislokován a doplňován ve Slezsku.

Chrabré a chvalné činy vojínů c. k. pěšího pluku č. 11 od času jeho zřízení 1629 až do roku 1887

Z Čech k němu začali být rekruti odváděni od roku 1771 a počínaje rokem 1854 převážně z Písecka. Pluk vystřídal více než třicet mírových posádek, mj. to byly Praha, Kolín, Josefov, Hradec Králové, Plzeň, České Budějovice. Před vypuknutím I. světové války se jednotlivé součásti pluku nacházely v následujících posádkách: velitelství pluku, III. a IV. polní prapor – Praha, II. polní prapor – Prachatice a I. polní prapor s náhradním praporem – Písek. V létě 1914 odešel na bojiště, jako organizovaný celek se z něj však už nevrátil. Výložky na uniformě měl tento pluk popelavě šedé, knoflíky žluté, plukovní řeč byla česká a německá. Autor knihy, c. k. nadporučík Václav Štěpán Masák, upadl dokonale v zapomnění. Vojenské ani knihovnické databáze o jeho osobě nemají žádné záznamy.

Caliano,
6. a 7. listopadu 1796.

Obzvláštní zmínky zasluhují tři výtečné rány z ručnice, kterými se **svobodník Biskup** za šarvátky u Caliana vyznamenal. Jeden z nepřátel byl se skryl za komínem domu blíže mostu stojícího, odkud jednu střelu za druhou proti naší nekryté pěchotě vysílal, při tom tak opatrně sobě počínal, že nikdo v úkrytu jeho jej nezpозoroval. Soudruhové podávali mu nabité ručnice a tím způsobem střílel čiperný Francouz dosti rychle. Konečně vyšpehoval Biskup zrakem svým sokolím ukrytého střelce; ale poněvadž zdola na mušku jej vzít nemohl, vylezl sobě na střechu opuštěného chlěva a číhal, až by Francouz k nové ráně vykounul a na střeše se objevil. Za nedlouho zablesklo za komínem, leč v tom také již kule Biskupova prsa nepřitele zasáhla, který s výkřikem klesnul. Soudruhové jej vtáh-

li prostřeleného děrou pod střechu, načež jiný zaujal místo jeho; však ne na dlouho. Brzy dostihla jej střela svobodníkovy smrtelně jej ranivši; a když v krátkce třetí Francouz na střechu se vyšvihnul, srazil jej Biskup v okamžiku dolů tak, že mrtvola jeho na silnici padla a zde co beztvářá hmota ležeti zůstala. Osudná skryš nebyla více obsazena.

Wagram, dne 5. a 6. července 1809.

V této bitvě vyznamenal se **setník Fabari** co velitel prvního praporu tím způsobem, že uchopiv korouhev v čele své kolony proti levému boku Francouzů se vrhl; neočekávaným a rázným tímto výpadem nepřátelské zástupy rozrazil.

Šikovatel Kremla vedl oddělení své setniny přes Gerasdorf; tu vrazil u protějšiho východu na nepřátelskou jízdu, která úvalem proti němu postupovala. Bez rozmyšlení vrhnul se se svým mužstvem na špici blížící se kolony a přední jezdce bodáky s koňů srazil. Jich pádem byla cesta zatarasena, za nimi jdoucí dopředu už nemohli, nýbrž obrátiti museli, z čehož nejvyšší zmatek nastal. Každý z jezdců hledí se zachrániti úprkem zpět, a brzy uhání celý oddíl, několik mrtvých a raněných zůstaviv, v nepořádku ku své pěchotě, střelami bodrých střelců Reinerových provázen.

S nemenší srdatostí počínal si šikovatel **Václav Geiger** co vůdce patroly, znenadání třemi nepřátelskými jezdci byv napaden. S velikou odvahou a použitím nejbližších k úkrytu příhodných míst, bránil se proti nim, jednoho bodákem prohnal, druhého dobře mířenou střelou poranil, všechny tři na útěk zahnal.

Četař Svoboda v druhý den bitvy brzy po započetí boje při útoku francouzských granátníkův nechal tyto na dostřel z ručnice při-

trhnouti, hustého deště kulí naň se sypajícího hrubě nedbaje, ani sám, ani jeho dělostřelci. Když se byli takto přiblížili, ihned jeden náboj kartáčův za druhým jim vstříc sršel, a ještě rychlejší výpaly z ručnic naší pěchoty je ničily a řádily strašně v nepřátelských zástupech, celé šiky jako snopy kácějíce.

Besançon 1814.

Rovněž i při obléhání Besançonu jmenováni jsou někteří poddůstojníci a vojáci našeho pluku, kteří se tam vyznamenali a proto buď odměny neb veřejné pochvaly došli.

Šikovatel Kremla a **desátník Jan Stolpe** byli přiděleni jako ochrana k dělům. Hned při prvním výpadě 31. března raněno a usmrceno několik dělostřelců. Tu přiskočili oba poddůstojníci s několika ještě v obsluze děl náhodou trochu vycvičenými vojíny a pokusili se za největšího deště kulí, ztracené mužstvo co nejlépe nahraditi. Brzy o překot závodili v donášení náboje, v nabíjení děl, míření i pálení, na to posouvání těžkých těles, jich čištění, znovu nabíjení atd. S houževnatou vytrvalostí, za stálého povzbuzování ostatních, zůstali na dále při dělech k obraně vchodu do vesnice a přispěli takto svou šlechtnou obětavostí, že děla stále hřměla a nepříteli velmi značných ztrát způsobila.

U Arbois se přihodilo, že **desátník Josef Pokorný** nemaje již žádný náboj u sebe, zdvihl několik kamenů a na Francouze hodil. Toho příkladu následovala rychle většina spoludruhů jeho, a za jejich mocného volání „hurra!“ valilo se krupobití kamenů za prchajícími řadami nepřátelskými.

Melegnano, 8. června 1859.

Mezi těmi, kdo zde nejdéle bojovali a konečně zaskočeni byli, nalézal se také tehdejší šikovatel **František Papež**. Šarvátku byl sice

přestál, leč cestu k mostu našel již uzavřenou; i spěchal podél Lambra, by za městem řeku tuto přeploval. Znenadání byl třemi zavy zpozorován a hned také pronásledován. Aniž by své duchapřítomnosti pozbyl, ustal Papež ve svém běhu, obrátil se, namířil a skolil prvního ze svých stihatelů, na to zase v běhu znova nabil, zase postál, přiložil k líci a zastřelil druhého, načež třetí, nad obzvláštním způsobem boje rakouských vojnův udiven, sám se obrátil a trochu rychle odcházel, mezi tím, co dřívější pronásledovaný, dále neobtěžován, volně cestou svou se ubíral. Potomní setník Papež, hrdina této události, nevyprávěl dlouho ničeho, tak že z vyšších představených o slavném skutku nezvěděl a proto také odměny neobdržel.

Desátník Šimon Hoppe.

Povšimnutí zasluhuje také zvláštní veterán v celém pluku od doby jeho trvání až podnes svého druhu jediný. Desátník Šimon Hoppe, jenž r. 1748 v Pešti zemřel, dle znění svého propouštěcího listu 71 rok a 4 měsíce u našeho pluku sloužil. Vřaděn roku 1674, bojoval čtyři roky proti Francouzům, deset let proti Turkům, potom v Itálii a zase v Uhřích proti nepříteli křesťanstva, konečně již co stařec ve válce o rakouské dědictví. Vojákem stal se za císaře Leopolda I. a zemřel za panování Marie Teresie, z čehož následuje, že čtyřem panovníkům domu Habsburského přísahu věrnosti skládal. Poslední tři roky života svého strávil Hoppe v invalidovně, kdež do poslední chvíle službu zastáváje, věku více než 100 let dosáhnul.

Válka roku 1866. Boje v Tyrolsku.

Dne 25. června měl **setník Růžička** půtku s Garibaldiiovými dobrovolníky u Caffaro. Dostižen byl nepřátelským oddílem, jehož vůdce ku vzdání jej vyzval. Na místě jakékoliv odpovědi, vyrazil Růžička důstojníko-

vi dobrovolníkův šavli z ruky a učinil jej ranou do hlavy k boji neschopným; rovněž tak skolil nejbližší dva červenokošiláky. Nyní však nahnulo se ostatních 16 Garibaldianů na něho. **Trubač Lusk** bránil zmužile svého setníka sečným nožem, až pak, dvakrát bodákem proklán, k zemi klesl. Ze 13 ran krvácející, pokračoval Růžička v boji proti 16 sokům, až jej konečně od zadu přes jeho hlavu vedená rána šavlí, která mu čáku rozštěpila a do lebky jej zasáhla, k zemi porazila. Takto pomoci zbavenému a bezbrannému vrazil jeden Garibaldian bodák s takovou silou do zad, že se tento ohnul a vzdor zpětnému vytahování vězeti zůstal. Tak nalezl jej později sem přibylý italský plukovník dobrovolníků Castellini, odňal mu šavli a revolver a dal jej, stále ještě s bodákem v zádech, i s trubačem Luskem na místo obvazu do Caffaro donést, odkud pak oba do Rocca d'Anfo dopraveni byli.

Povstání v Hercegovině r. 1882.

Půtka na Planiku u Korita, 16. ledna.

Vojín Karel Kvapil byl se dobrovolně přihlásil k hlídce. Hned při zahájení boje byl raněn do pravého stehna, ale i nadále boje se účastnil, až druhou kulí byv raněn, klesl a jak velitelem, tak druhý za mrtvého pokládán byl. Povstalci, ženoucí se za hlídkou, našli toho nešťastníka v jeho opuštěném stavu, dosud však živého. Nyní se jim naskytla vítaná příležitost, aby ukázali své barbarství. Nejdříve uřízli tomu ubožákovi nos, pak chytli jej za hlavu, přiložili pilkovatou část jeho vlastního rýče ku krku a vysmívajíc se oběti svých hovadských choutek zkoušeli tímto způsobem ostrost pilky. Byli ale nejspíše ze své kanibalské ukrutnosti vyrušeni čtvrtou setninou. Když o půlnoci první setnina, která táhla od Bílku, do

těchto míst došla, objevil **pes „tigr“** zvaný, který byl vojsku přivykl a již ze Stolače s sebou běžel, krvavou oběť v jedné roklině a zavolal úpěnlivým vytím druhý toho ubožáka k jeho zachránění. Nebohý ten muž byl do Korita odnesen, zde ošetřován a obvázan, potom do nemocnice v Avtovači dopraven, kdež byl léčen a později do Vídně odeslán, aby nejlepšího ošetřování a pomoci moderní chirurgie se mu dostalo. Odměnou pak statečného tigra, toho proň tak slavného dne, byly dvě konzervy masa.

Vojín Jan Kovář, jsa kuchařem, byl 17. ledna připravováním menáže venku před četnickými kasárnami v Koritu zaměstnán, když jej asi o deváté hodině ranní kulky fičící mu kol hlavy začaly poněkud nepohodlně obtěžovati. Na blízkém místě usadila se tlupa povstalecká a vyvolila si kuchaře za terč. Kovář se ale nedal, na spěch nasbíral něco kamení, vystavil si s něho ochrannou zídku a vařil dále, škádle při tom povstalec zpěvem, hvízdáním a různými, ne vždy slušnými gesty.

Půtka u Bračice 17. března

Ráno 16. března obdrželo velitelství četnické stanice v Predolu rozkaz, aby více hlídek k vynalezení neb zachycení ze Stolače uprchlých 4 četníků vyslalo. Četnický velitel obrátil se na velitele našeho detachmentu, **poručíka Františka Martinů**, s tou prosbou, aby mu poskytl přiměřenou assistenci. Poručík Martinů jeho prosbě vyhověl a ujal se sám vedení hlídky, sestavené ze 26 vojáků, 4 četníků a 2 pandurů, do Dabrice, kamž v 7 hodin večer dorazil, aby ještě téhož dne průsmyky u Stiepan Krstu do Nevesinje obsadil. Když se dostal asi 2000 kroků za Dabricu, přišli za ním 2 tamní vesničané a zapřísáhli jej, aby od dalšího pochodu ustal, protože v Bračici přes 200 povstalců se usadilo a on by jistě zničen byl. Poručík Martinů odvětil těmto osobně mu známým lidem, z nichž jeden Omer Baigorič, druhý Begovič Velaga se jmenoval, že jemu ani vojenská, ani jeho vlastní česká nedo-

voluje, toho varování uposlechnouti, ale, jemu spíše káže, aby povstalec napadnul, kdy a kdekoliv se s nimi setká.

U Bračice v menším údolí zpozoroval vpravo 10–12 povstalců. Jiný houf, asi 40 mužů silný, mu padl v levý bok a na všech okolních vršcích hlavy povstalců se míhaly. Povstalci se táhli, buď skákající od kamene ku kameni, buď se opatrně a pomalu plížíce vždy blíže, tak že ti nejbližší pouze 60 kroků vzdáleni byli. Snad by se byli s handžářem v ruce na naše malé oddělení vrhli, kdyby jim v tom nesčíslné balvany nebyly překážely. Poručík Martinů, když se chtěl orientovati, jak věci stojí, na nějaký mohutný útes vystoupiti a odtud bez ohledu na kolem fičící kulky rozhlížeti se musel. A tu viděl, že jednotliví povstalci se již mezi něj a hlídku vloudili. Nejbližšího povstalec ranou z revolveru byl skolil, seskočil a vedl své lidi pomalu zpět. Šlo se krokem, vždy znova napadal jej rozkurážený nepřítel. Na jakou vzdálenost se bojovalo, vysvítá z toho, že **vojín Hollmann** sekem handžáru smrtelně poraněn byv, svému protivníku bodák do těla vrazil, načež oba mrtví k zemi klesli. Konečně podařilo se dosíci Kule u Dobruče, načež povstalci, doprovázeni salvami, se ztratili. Ztratili při této potyčce 2 mrtvé, mezi nimi svého náčelníka Milutína Sutiče, 4 těžce a mnoho lehce raněných. Poručíku Martinů byl v uznání jeho bravury a udatnosti c. k. vojenský záslužný kříž s válečnou dekorací příznán; **desátníku Janu Velískovi**, jenž svojí řízností a chladnokrevným trvalým chováním v nepřátelském ohni příklad mužstvu poskytnul – pak **vojínu Josefu Webrovi**, jenž obzvláštní udatnost a věrnost osvědčil, udělena stříbrná medaile II. třídy za udatnost. Vojína Hollmanna našli druhý den strašně zohaveného a pohrbili jej blízko bojiště.

**„A muže chceš-li chrabré, plné jaré síly,
Písecké zavolej; ti pro Tě v oheň pílí.“**

Připravil
Michal Šanda

P ohled do z adu

V prosincové Dobré adrese jsme otiskli staré nápisy na náhrobních kapličkách na hřbitově v Albrechticích. Teď jsem v časopise Český lid z roku 1925 objevil příspěvek Antonína Šorma o dalších podivných hřbitovních nápisech.

Po válce v roce 1866 postavili u Litomyšle křížek pruskému vojákově, který zemřel ne právě hrdinskou smrtí, totiž přejedením. Na křížku bylo napsáno:

*Zde leží Prus,
sněd kozy kus,
až mu praskl jeho nácek,
pochován je na ten plácek.*

Na Plzeňsku v několika obměnách vyskytoval se v minulém století častěji tento, bezděky nedůstojný nápis:

*Uvadla růže, uvadl květ,
Kateřina Vondráčková, pětadvacet let.
Byla malá, ale vostrá,
zůstane z ní jenom kostra!*

Ve východních Čechách na jednom hřbitově v koutě sebevrahů vytesány byly do kamene tyto verše:

*Tady leží Vašáková Otyla,
co ten fosfor jedovatý vypila!*

Karel Dostál-Lutinov ve své sbírce nápisů, otištěných v „Arše“, zaznamenal nápis prý z Prostějovska:

*Už je po všem. Tělo ztuhlý
Anna Macek, číslo dvacet, prodej uhlí!*

Jeden z vysokoškolských studentů zaslal mi tyto nápisy, neudal však, kde jich získal; tvrdí, že je opsal přímo ze starých omšelých náhrobků. Na hrobě hostinského:

*Poutníče, postůj u tohoto místa,
kde šenkýř Křen spí blahorodý,
jenž ve všem následoval Krista,
a jak on, víno dělal z vody.*

Hřbitovní plevel

Na hrobě učitele:

*Pod zemí zde dole odpočívá učitel Skočdopole,
jenž denně, mimo sobotu a středu,
vštěpoval dětem abecedu,
pomocí slabikáře a metly,
ve zpěvu cvičil mládence a panny
a v kostele hrával na varhany.
Však dostal souchotě a zhubna,
zemřel jest dne 10. dubna.
Oplakávají ho v hoři,
příbuzní v Chotěboři.*

Z doby formanů:

*Tady leží forman Botka,
nevěděl, kde smrt ho potká
v sedm ráno vyjel k nám
a v osm byl ten tam.*

Připravil
Michal Šanda

P

ohled
doz
adu

Staročeské umění kuchařské

Čeněk Zíbrt byl český kulturní historik, folklorista, etnograf a bibliograf. Jeden ze zakladatelů české kulturní historie. Patřil ke stoupencům kulturní historie, která se vymezovala vůči převažujícímu dějepisnému badání zaměřenému na politiku, diplomacii a vojenství. Narodil se 12. 10. 1864 v Kostelci nad Vltavou. V roce 1888 se stal doktorem filozofie na Univerzitě Karlově v Praze. Následovala studia na univerzitách v Mnichově, Berlíně, Krakově, Lvově, Varšavě a Petrohradě, 1891 byl jmenován docentem všeobecné kulturní historie a 1901 získal titul mimořádného profesora. Kromě jiných četných aktivit byl redaktorem Časopisu Musea království Českého a autorem monumentální pětisvazkové Bibliografie české historie. Zemřel 14. 2. 1932 v Praze.

Z dnešního pohledu je jeho nejvýznamnějším počinem založení časopisu Český lid (1892). Třebaže mám doma v knihovně téměř kompletních prvních třicet ročníků, editovaných Zíbrtem, v banánovkové rubrice se tento časopis neobjeví; pro zájemce je

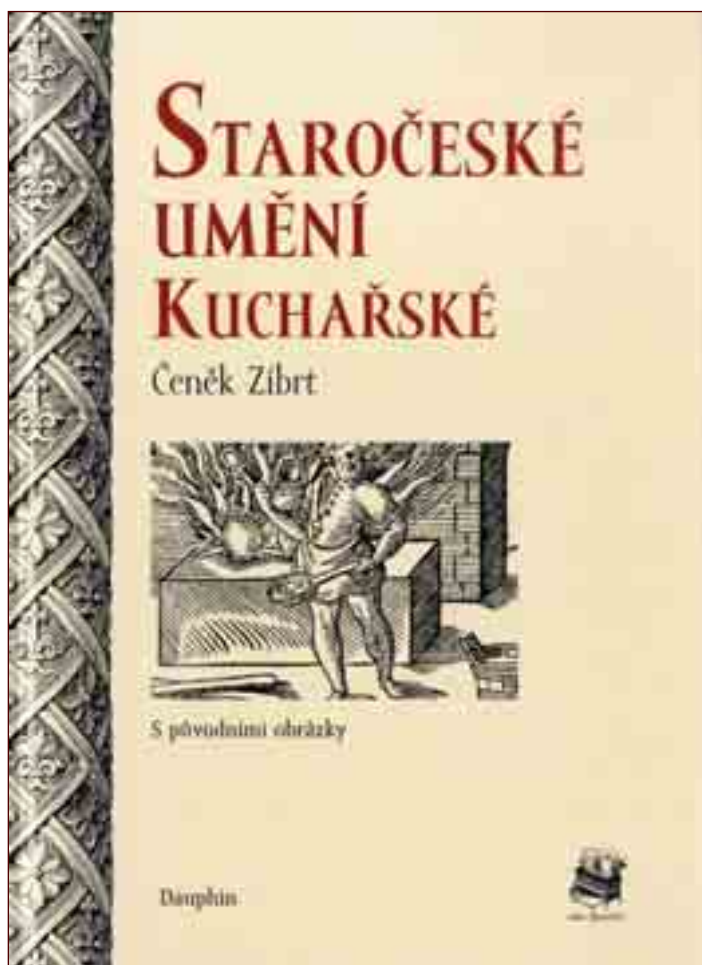
totiž dostupný na internetu na adrese <http://tyfoza.no-ip.com/ceskylid/index.htm>

Na zajímavé věci měl Zíbrt čich a nakladatelé se k nim vracejí. Nově byly vydány knihy Šel psotník po humnech aneb Zaříkání, (s)prosté pohádky, potěšitelné studie a vyprávění z českého venkova i města minulého století (1997), Myslivecké pověry a čáry za starých časů v Čechách (1997), Česká kuchyně z dob nedostatku před stolety (2000) nebo Veselé chvíle v životě lidu českého (2006). Předešlý sáhodlouhý úvod berte tak, jak byl myšlen: jako hlubokouklona před Čeněkem Zíbrtem.

Staročeské umění kuchařské potěší především gourmety mlsného jazyka českého. Historické vrstvy češtiny jsou tu názorně ukázány jako na geologických mapách. To vše bohatě okořeněno šťavnatými výrazy: certle, drač, karbonát, zasmudnout, tragí, rajd, menštrejch, mútev, na štitrobu, kopr vadlo, ječina, cicer, austrie. Gramatika ovšem nemá s češtinou nic společného – jde o pivní polévku.

Obskurníci a experimentátoři si zase smlsnou na bizarních receptech:

Raky v šupinách ausrijových srojití (austrie, ústřice). Mají se raky opařiti a kerčky, jaterka a nohy z klepet vyjmuti a trochu rozpuštěným máslem políti, osoliti, opepřiti a lžící dobře strúhanej žemličky mezi to vsypati a na ty šupiny rakové vložit a dobrou smetanu na to vlíti vždycky lžící, a tak na ohni trochu nechati sevřítí.

Paznehty nedvědí. Takto se mají dělati. Opal je čistě, opále, vystuž v čisté vláze, usekaj pazúry a zastav je v vodě, ať vrú až na místo. Takto na ně jichu udělej: rozetři hořčice v pánvi, rozpust dobrým vínem a rozetra mandly, rozpust tou potřenou hořčicí a vínem, neb s octem a přislaď vínu cukrem, neb medem a daj je do té jichy a daj jednoho hřebíčků a zázvoru, a chceš-li je mít studené, neb teplé, potom můžeš jísti.

Kaše z jeleních jater a z srních, neb telecích. Upec játry čistě na místo, zkrájej drobně a daj do moždíře, ať se utluče. I vezmi šalvěje, ruože, bzu (bez), jalovce, jader višňových,, a přilož švestek nebo třeseň vařených, tluc to spolu dlouho, a když by dobře utlučeno bylo, přiraz tam vajec šest neb sedm, a vezmi vína neb čisté jichy z slepic, rozpustiž tu kaši nevelmi hustě, aby mohl skrze hartoch protáhnouti; protáhna dajž do kotlíka, přislaď nevelmi, a přimast máslem, neb hustým sádlem, a míšej velmi pilně, neb se ráda srazí, okořeň skořicí, šafránem a daj řeckého vína. A když dáš na stuol, posyp skořicí.

Páv připravený v kyselici. Páva zabodni v hlavu vnitř, a oškub až do ocasu, a nasol, ale málo, a když chceš na rožen vstrčiti, obtoč čistou rouchou ocas, a daj na roucho těsto dobře řidké, a připrav na rozně nohy, jako by měl klečeti, a hlavu sprav, aby stála, korunku oviň šatem a těstem, a upec dobře na místo. A vezma z rožnu, sprav jemu ocas za horka, ať stojí jako kolo, vstavivž jej na mísu, a oblej jej černou kyselici. A vezma fíkový maz, oblož tomu pávu všeco tělo z tenka, a vytekej jej konfekty barevnými, a to klad jako květy, mezi to dělaj růže z oplatkův, a rozkrájej mezi to konfekty zřídka a v prostředku pozlacenou ruoží, a pozlať hrdlo a nohy, přidělej křídla pozlacená, připravená z těsta vaječného, a daj na stuol.

Jak se paštka z putrového těsa dělati má. Má se vzíti z telecí kýty kus masa, snažně (viz slovník) je umýti a z polovice toliko odvařiti, potom drobně zesekati a od hovězího tuku polovice tak mnoho, jak to sekané jest, mezi to dáti a spolu sekati, též jednu cibuli do toho vkrájeti a trochu zeleného petruželí a potomně na mísu vložit a na to vlíti ze dvě lžičky octa a hovězí polívky, též pepřu, muškátového květu a rozinkův a osoliti, jak potřeba ukáže, to spolu smíšet a do paštiky dáti, a tak jest hotova.

Mníky v koření. Vykuchej mníky a nech při nich jatříček a vymej je v studené vodě a dej je do rosola nevelmi slaného a uvař je dobře na místo, a udělej jichu na ně takto: odtrhej od nich hlavy, pakli by se málo zdálo, vezmi jednoho puol a usuše topének z bílého chleba, vomoče jej do pánve a zetři s těmi hlavičkami čisté, přidada petržele s kořením, rozpust čistou vodou, přileje jichy s mníkuov, protěhni skrze sítko a vklad múky do té jichy, okořeň pepřem, zázvorem, šafránem a vezma bílého chleba, usuš topének a dej pod ně na mísu, dada mezi ně petruželného koření a pomni košťovati, vhod-li jsou slané.

Michal Šanda

Čeněk Zíbrt: Staročeské umění kuchařské (v edici Sporáček vydalo nakladatelství Dauphin Daniela Podhradského v Praze-Podlesí, 2012)

P

Liszt

a Wagner...

ohle

doz

adu

v Piešťanech

1.

Dvořák!

2.

Zde!

3.

Lehni...

Ú

krok
dop
rava

Bohumila Grögerová: Dva zelené tóny

Exkluzivně pro Dobrou adresu poskytla básnířka Bohumila Grögerová ukázky ze své nové vzpomínkové knihy *Dva zelené tóny*. Knihy vyjde v Nakladatelství Pavel Mervart v rámci Edice současné české poezie.

K tvorbě nestačí rozhodnutí, pevná vůle, či dokonce pocit povinnosti. Psaní není svou podstatou výlučně osobní věcí, vždyť píšeme prostřednictvím jazyka, v němž je zabudována jakási pradávna a věčně platná moudrost, skrytá v jeho struktuře, ve vazbách a rčech.

*Opřu se o cit,
o své živé srdce
a budu vzpomínat,
než se můj čas v hodinách dosype,
pokusím se o svůj poslední
„opus incertum“.*

Shlížím z výšky 90. příčle svého žebříku a mířím dolů proti času. Míjím své stáří, nevzpomínám ani na dobu dospělosti, na uplynulé štěstí, na smrt všech, které jsem milovala a stále miluji, na strašlivé události minulého století, na nacistickou hrůzovládu a nekonečně dlouhou sovětskou okupaci, na utrpení, zoufalství, na smrt.

*Přeskoč či přeplav řeku trýzně,
sestup časem níž
a vzpomínej na dobu nevinnosti, na dětství.
Pokus se vytušit okamžik,
kdy sis poprvé uvědomila samu sebe
a co se v tobě ozvalo.
Jdi ještě dál,*

*až dojdeš pomocí otcových záznamů
k prahu vlastního života.*

Roku 1932 končilo mé dětství, nejkrásnější doba mého života. Za to, že bylo tak rajske, láskyplné a současně podrobené nejvyššímu řádu, vděčím rodičům, jejichž památce tyto řádky věnuji.

• • •

Abych se zdokonalila v němčině, poslali mne rodiče do německého kláštera sester ursulinek ve Frývaldově na Moravě. Z tamního pobytu mi zůstal v hlavě „Vater unser“, kolena bolavá od denních modliteb a nesmírný stesk po domově.

Rodiče si zřejmě uvědomili, že to nebylo nejvhodnější řešení, a začali mne posílat k Frau Schön, která měla ve Šternberku domek. Frau Schön mi vařila a její sedmnáctiletý vnuk Hans mi denně dával hodiny němčiny. Nezbylo mi než se do něj zamilovat, byl to hezký chlapec.

Navěky mi tahle láska nevydržela, ale možná je i Hansovou zásluhou, že mne němčina provází celým životem.

Jen jedinkrát mne tatínek uhodil. Maminka měla schůzku s přítelkyněmi, a než odešla, řekla mi, abych tatínkovi usmažila k večeři tři vejce. Když se začalo stmívat, já byla za-

bořená do četby, ozval se tatínek, že je čas večeřet. Nepříjemně mne to vyrušilo. Zapálila jsem plamínek, popadla pánev a hodila do ní vejce ve skořápce a míchala jsem, až to zvonilo. Nač jsem přitom myslela, nevím, dokud jsem neucítila pořádný lepanec – první a poslední.

Na nejhorší zážitek svého pražského dětství nikdy nezapomenu. Na pole u stanice Dlabachov, kde dnes stojí velký mezinárodní hotel, přitáhli komedianti s kolotočem a houpačkami. Nemohla jsem u toho chybět. „V sedm buď doma!“ řekla maminka.

U kolotočů však letí čas závratnou rychlostí. Když jsem s půlhodinovým zpožděním přiběhla domů, zvonila jsem, ale nikdo mi neotevřel. Teprve za chvíli se v mezeře mezi dveřmi objevila ruka a podala mi pytlík s dvěma krajíci chleba s máslem. Přísný hlas zavelel: „Když neumíš poslouchat rodiče, vrať se ke komediantům, ať se o tebe starají!“ A dveře se přibouchly.

Jak dlouho jsem seděla s pytlíkem v ruce na schodech, nevím. Rychle se stmívalo. Celý svět se mi zhroutil, všude černá tma. Co se mnou bude? Copak už nikdy neuvidím tatínka a maminku? Škytám a pláču a škytám. Nikdo už mne nikdy nepohládí, nevezme na klín. Třesu se, pláču, neodvážuji se pohnout. Co si počnu? Kam půjdu? Otvírá se přede mnou propast beze dna.

K prvním pražským Vánocům jsem dostala loutkové divadlo, které se v naší rodině dědilo. Bylo dřevěné, dvoupodlažní, s oponou a s kulisami královské komnaty, venkovského stavení a lesní paseky. Ke kašpárkovi, králi a královně, princí a princezně, hloupému Honzovi a čarodějnici vyrobil tatínek tříhlavého draka, čerta a myslivce. To už jsem v Praze chodila do druhé či třetí třídy a zvala na představení děti ze sousedství. Židle nám nestačily, tlačili jsme se na nich po dvou. Otec si pohádky vymýšlel, hrál s vervou, loutky poskakovaly, lítaly vzduchem, a když se nakonec přišel rozloučit kašpárek, tleskali jsme, až nás dlaně brněly. A já vykřikovala: „To umí jen můj tatínek!“

Konečně mne pustili dovnitř, bez výčitek. Uplakaná maminka, k večeři ty dva krajíce chleba s máslem.

K prvním pražským Vánocům jsem dostala loutkové divadlo, které se v naší rodině dědilo. Bylo dřevěné, dvoupodlažní, s oponou a s kulisami královské komnaty, venkovského stavení a lesní paseky. Ke kašpárkovi, králi a královně, princí a princezně, hloupému Honzovi a čarodějnici vyrobil tatínek tříhlavého draka, čerta a myslivce. To už jsem v Praze chodila do druhé či třetí třídy a zvala na představení děti ze sousedství. Židle nám nestačily, tlačili jsme se na nich po dvou. Otec si pohádky vymýšlel, hrál s vervou, loutky poskakovaly, lítaly vzduchem, a když se nakonec přišel rozloučit kašpárek, tleskali jsme, až nás dlaně brněly. A já vykřikovala: „To umí jen můj tatínek!“

Byla jsem na něj odjakživa pyšná. Všecko věděl, všecko uměl. Držela jsem se ho jako klíště, když si s chlapci kopl do míče, visela mu na krku a žárčila na všechny děti, jimž něco vyprávěl a s nimiž se smál.

V roce 1930 převeleli otce z Brna do Prahy. Ministerstvo národní obrany mu přidělilo státní byt ve Střešovicích v ulici Na Panenské č. 524. Praha na mne především zásluhou rodičů udělala obrovský dojem. Hrad českých králů, chrám svatého Víta, Zlatá ulička, Loretánské a Hradčanské náměstí, Karlův most a Jan z Nepomuka, Týnský chrám s useknutou rukou zloděje, Staroměstský orloj, Stará synagoga, Vyšehrad a kůň Šemík.

Těch krásných starých pověstí a pohádek!

Návštěvy představení v Národním divadle provázelo mé horečnaté vzrušení: ať to byl Nedbal „Z pohádky do pohádky“, „Princezna Pampeliška“, nebo nezapomenutelná Dvořáková „Rusalka“.

Nosívala jsem na krku šňůru „zdravotních“ korálků. Měnily barvu podle vzrušení či horečky. Na mém krku bývaly při „Rusálce“ krvavě rudé.

*Co opravdu miluješ,
o to tě nikdo nepřipraví.*

S Brnem jsem se loučila plačky. Milovala jsem Boženku Gerhardtovou a děsila se vycpaného krokodýla, co dodnes visí ze stropu brněnské radnice a který prý připlaval po řece Moravě.

Nesmazatelně se mi do paměti vryl Špilberk, k němuž se pojila jedna výjimečná událost. Tatínkův úřad stál na Špilberku. Vedle budovy, kde pracoval, měl tatínek svou malou zahrádku. Co v ní rostlo, si nepamatuji, ale s maminkou jsme tam občas zašly a vytrhaly ple-

vel. Špilberk se mi moc líbil, bylo odtamtud vidět až k našemu domu.

Právě když jsme se měli stěhovat do Prahy, byly výjimečně zpřístupněny neblaze proslulé špilberské kasematy, kde trpěli a umírali odpůrci habsburské monarchie.

Otec rozhodl, že se tam půjdeme podívat. Vzala jsem s sebou milovanou panenku Naděnku a oblékla ji do zimníčku, aby nenastydla, protože prý tam bude chladno.

A bylo. Šli jsme v průvodu návštěvníků od jedné kobky, od jedné cely ke druhé, tam figura vězně, kterou v objetí svírá železná panna, tam zas jiný trpítel s nohama ve skřipci, v jiné cele vězeň připoutaný ke kołu či s rukama v železných kleštích.

Všecko to bylo realisticky vyvedeno, cely byly ozářené pochodněmi, všude se rozléhalo úpění a výkřiky bolesti ubohých obětí.

Nemyslím, že jsem odtamtud odcházela s pláčem, jen s otevřenými ústy a s otázkou, kterou jsem nedovedla formulovat.

Doma se jaksí ochladilo, maminka měla uplakané oči, tatínek se neusmíval. Kolik nocí jsem se pak vyjevená budila, už nevím. Naděnka se naštěstí nenastydla, já ano.

• • •

Tatínek měl dlouhodobé zdravotní potíže. Jezdil každoročně do Františkových Lázní a maminka jezdila s ním. Mne odváželi k tetě Lole do Prostějova. Cítila jsem se tam jako doma.

Vzpomínám na jeden čtvrtek, kdy jdeme s tetou na trh. Náměstí je plné venkovanů prodávajících své zboží: koše plné hrudek másla, tvarohu zabaleného do zelných listů, konve smetany, nůše čerstvé zeleniny. Nabízejí ochutnávky, překřikují se. Kupujeme máslo, tvaroh, třešně. Po cestě domů si teta povídá se sousedkou a já si do sytosti pochutnávám na černých třešních. „Propánakrále!“ vzkřikne teta, když si všimne, že mé slavnostní šatičky už nejsou sněhobílé.

Zatímco si doma hrají na Rusalku, láme si teta Lola hlavu, v čem půjdu pozítří na Boží tělo. „Co já ti obleču, ty nedobroto jedna?“ stará se a já vesele skotačím.

Ta hodná Lolinka se dlouho zlobit neumí. Večer v ložnici, osvětlené dvěma otáčejícími se pestrobarevnými skleněnými stínidly s obrazy cizokrajných květin, mi čte pohádku. Když zhasne, proniká do pokoje světlo z ulice pravidelnými šterbinami v dřevěných žaluziích.

Připadá mi, že v prostějovském domě – byla to větší vilka – nebyla nikdy tma, ale že to tam hrálo všemi barvami. Ve dveřích do domu i do dvou nájemních bytů byly barevné skleněné výplně, schodiště i podlaha byly dlážděné barevnými dlaždicemi.

V 1. třídě jsem prodělala snad všechny dětské nemoci: neštovice, osypky, zápal průdušek i černý kašel. Byla jsem víc v posteli než ve škole, takže mne paní učitelka neznámkovala a já musela opakovat.

Jako mnoho dětí té doby, poznamenaných podvýživou, trpěla jsem i já nechutenstvím. Dodnes cítím na jazyku odpornou chuť ricinového oleje, kozího mléka s tlustým škraloupem a železitého vína. Nechutnaly mi mamčinovy dobroty, milovala jsem mejdlíčko, cuc na špejli a lízala z dlaně šumák.

Když tatínkova maminka, má kojetínská babička Kateřina, podruhé ovdověla, převedla svůj kojetínský občanský dům č. 63 spolu s pekařstvím na svého nejmladšího syna z prvního manželství – Vladimíra. Sama se pak přestěhovala do nízkého domečku v ulici Na Žebráče.

Do Kojetína jsme zájžděli velmi často. U babičky jsem se vždycky setkala se strýčky, tetičkami, se sestřenicemi a bratřenci z početné tatínkovy rodiny. Ten domek, dvorek se studnou, šopa, kam jsem si ukládala své poklady, malá zahrádka, kde rostla „panna v trní“ a mně bylo líto, že ji to píchá – to vše se mi vrylo do paměti.

Vzpomínám na jeden
čtvrtek, kdy jdeme
s tetou na trh. Náměstí
je plné venkovanů
prodávajících své
zboží: koše plné
hrudek másla, tvarohu
zabaleného do zelných
listů, konve smetany,
nůše čerstvé zeleniny.
Nabízejí ochutnávky,
překřikují se.
Kupujeme máslo,
tvaroh, třešně. Po
cestě domů si teta
povídá se sousedkou
a já si do sytosti
pochutnávám na
černých třešních.
„Propánakrále!“
vzkřikne teta, když si
všimne, že mé
slavnostní šatičky už
nejsou sněhobílé.

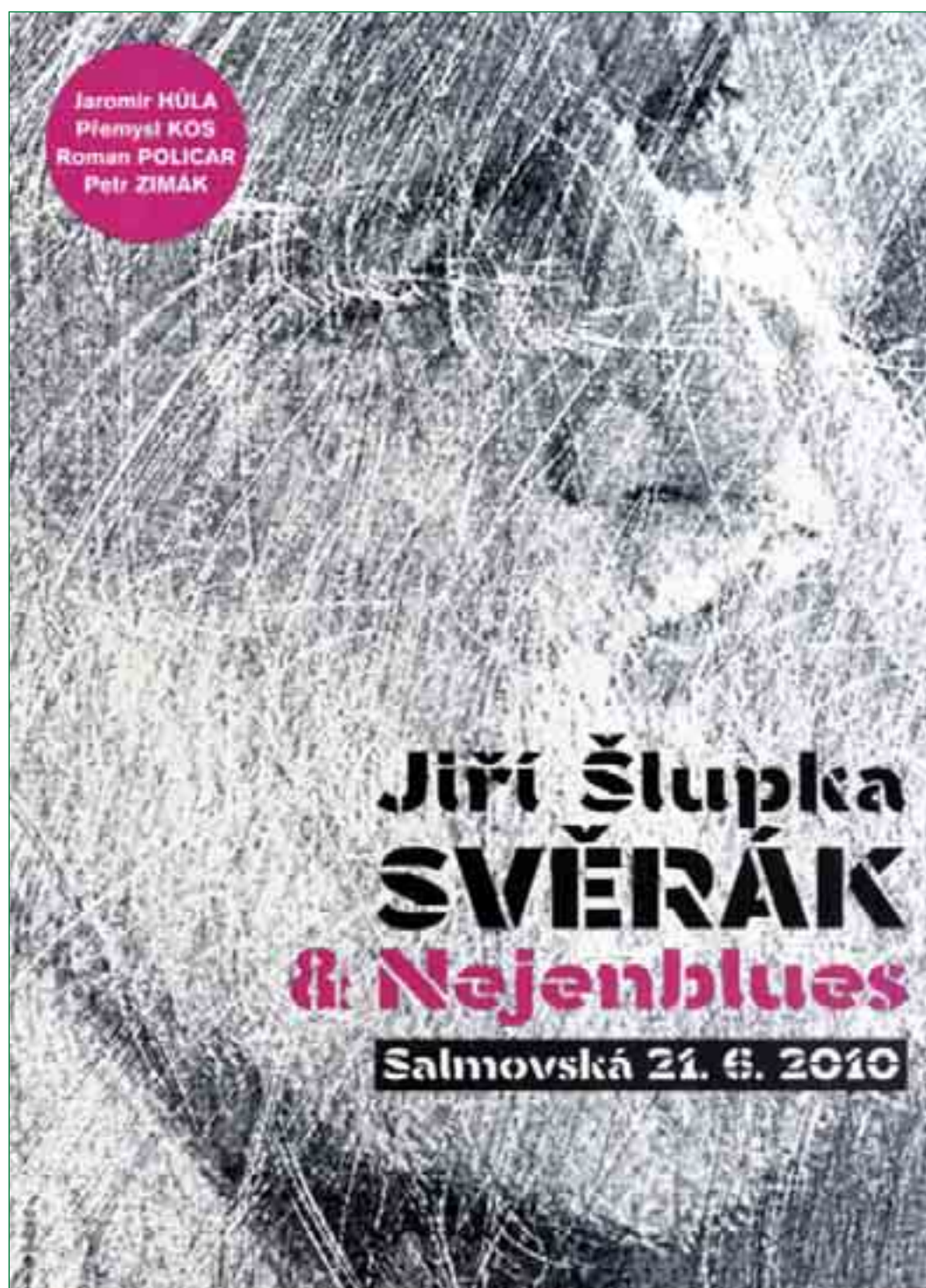
Ú krok dop rava

Kajíněk,
René

Jiří Šlupka Svěrák & Nejenblues

Salmovská 21. 6. 2010

Nakladatelství
Galén v edici
Olivovníky vydalo
v únoru DVD
Jiřího Šlupky
Svěráka a kapely
Nejenblues se
záznamem
koncertu na jejich
domovské scéně
v kavárně
v Salmovské.

Jiří Šlupka Svěrák (* 30. 12. 1950) Skladatel, textař, zpěvák, pianista a pedagog. Absolvent Pedagogické fakulty UK (čeština a hudební výchova) a rozšiřujícího studia na Filozofické fakultě MU v Brně (čeština), studoval skladbu a dirigování na Lidové konzervatoři (nyní Konzervatoř Jaroslava Ježka). Pracoval jako vychovatel a pedagog, ny-

U ní učí tvorbu písňového textu a příbuzné hudební obory na Konzervatoři a VOŠ Jaroslava Ježka. Rovněž působí na pražské DAMU (sborový zpěv). Zhudebnil řadu básníků (některé pro pražskou Violu a Český rozhlas), napsal mnoho písní s vlastními texty. Je autorem několika desítek scénických hudeb pro různá divadla, rozhlasové inscenace a k některým audioknihám. Napsal hudbu a písňové texty ke dvěma muzikálům (Žebrácká opera /MC/; Juan), třem „komorním muzikálům“ (Mississippi Blues Ben /CD/, Ja-

ník, hoja hoj, zbojník, Benny Rock and Roll Star /CD/). Na všech těchto divadelních dílech spolupracoval s režisérem Jiřím Seydlerem. S Pavlem Šrutem vytvořili muzikál Ferdyš a písně do hry se zpěvy Slaměný klobouk a napsal i hudbu ke krátkému kreslenému filmu Nešťastné narozeniny Pěti Fotky. Věnuje se i tvorbě pro děti (společně s P. Půtou a J. Koubkovou CD Bumtarata na vrata – pro DRDS, s D. Dudíkem pro Český rozhlas dětský muzikál Mikeš). V osmdesátých letech byl členem skupiny CK Vocal. Vystu-

puje sólově, s vlastní kapelou Nejenblues, příležitostně s Ivanem Hlasem a Eduardem Kuhnem v Pokojovém triu a s Pavlem Sedláčkem a skupinou Cadillac. Jeho celoživotní láskou je blues. V těchto dnech dokončuje k vydání live album Stará píseň natočené na koncertě v divadle Semafor k jeho šedesátinám.

Michal Šanda

Jiří Šlupka Svěrák

Brejle

Měl jsem kdysi starý brejle, mladej ksicht,
to bylo v těch dobách, když jsem obsluhoval lift,
dneska nový brejle mám, jenomže ksicht je samej šrám,
přemejšlím, že s tímhle trablem asi něco udělám.

K novejm brejlím novej ksicht já chtěl bych mít,
řekněte mi, kde bych ho tak mohl vzít,
do duše ti nikdo nevidí, pěkněj ksicht ti každěj závidí,
jaký by to ale bylo, kdyby se mi poštěstilo
půjčovat si ksichty od lidí.

Nový brejle – starej ksicht,
starý brejle – novej ksicht,
starý brejle – starej ksicht,
já bych chtěl nový brejle – novej ksicht.

Chodit pravidelně do optiky byl by zvláštní obyčej,
totiž k brejlím by tam prodávali taky novej obličej,
potíž je v tom, že moje milá by asi těžko uvěřila,
že ten ksicht, co po ní kouká, je teď můj, ne někýho Billa.

A tak už vím, co s tím svým ksichtem udělám,
a já si ho přece jenom ponechám,
to moje milá dobře ví, proč jí má tvář nevadí,
možná že je pro ni vzácná jako zlatý kapradí.

Už nechci nový brejle – novej ksicht,
ani nový brejle – starej ksicht,
ba ani starý brejle – novej ksicht,
úplně mi postačí jakýkoli brejle
a můj vlastní, prostě ten můj vlastní obličej.

Divná ženská

Je to divná, divná ženská, má v srdci blín,
když ti někdy dává svůj černej klín,
je to zlý a žal si s tebou povídá,
kroky tvý už dávno nikdo nehlídá.

Je to divná, divná ženská, má na rtech led,
když jí v těle raší ten hořkej květ,
je to zlý, i když tě v noci objímá
děvče tvý, co lásku dávno nevnímá.

Je to divná, divná ženská, má v očích tmou,
když tě večer svlíká z tvejh úmyslů,
je to zlý, když ráno smutek prostírá,
nehty svý do kůže ti zadírá.

Je to divná, divná ženská, má divnej smích,
když ti postel stele jak černej mnich,
je to zlý, ty ležíš jako na márách,
kočky spí a do duše se vkrádá strach.

Psychoanalytickej flám

Kalíšky noci
zas v sobě mám,
jak mločí Pegas
si připadám.
Mám takovej pocit,
že jsem se ocit
sám se svým Já
a dávám s ním flám.
Nohy mě zebou,
mý super ego
už chce mít klid,
avšak moje Id
pokoj mi nedá,
pud ve mně se zvedá
a já musím jít
se svým egem pít.

A tisíce malých trpaslíků k mé malé královniče přicházejí
a ona milostivě kyne jak předvánoční buchty z babiččiny zahrádky – divný věci se to dějí
a Karel Hynek dlouze smrákavě píše na rohy pocákaného ubrusu,
já vrátím se zas do podestelí svých povečerních pokusů.

Já mému já říká,
to jsem tomu dal,
že kalíšků noci
jsem moc spolykal.
Snad už mě hledá
má slečna bledá.
Já s ní budu spát,
zmizí pohlavní hlad,
já budu zas syt
a moje id
s tou slečnou bledou
zvednou mý ego.
Víš, až budu s tebou,
naše nohy co zebou
o sebe se zahřejí
a ega nám pookřejí.

Všude je zavřeno a venku tiše krápe na nedošky mých předvčerejších střech,
má duše už na nístěj se chápe a já už zase brzy neuleh'.
Okouzlen někudy odkud v nás není místa si povykují tiše nesměle
a říkám si, že dozajista i v pekle mívají teplé a bílé postele.

Z kalíšků noci
sen ve mně zbyl
a v něm si lítám,
jó, co jsem to pil,
že slečna bledá
pokoj mi nedá.
Vlezla mi do snu,
mám tam i Bosnu
a Hercegovinu.
No narovinu –
nad Freuda není,
když propadám snění,
a proto vždycky
texty automatický
v hlavě si přehrávám.
To je můj psychoanalytickej flám.

Noční můra

Jsi noční můra,
často se spálíš
a tvoje křídla jsou už plná děr,
chodili různí,
velcí i malí,
a lásku dávala jsi jenom na úvěr.

Jsi černá kočka,
co k ránu líná
a ztrácí trofeje svých nočních cest,
život je špína
jak lógr kafe
a víno polykáš, když myslíš na arest.

Když ranní mlha venku ukrájí cary noční tmy,
ty v baru sedíš, i když měla bys už spát,
čekám, že k tobě jednou přijde někdo neznámý
a řekne, že by tě měl doopravdy rád.

Často tě vídám
schoulenou v koutě,
když svízel je tvůj každonoční host,
kdosi tu býval,
nejednou zmizel
v tom baru, kde si hrajou věčně na věčnost.

V podivné hodině, kdy draví vlci městem obchází,
nějací chlapíci řeší tu pokřivený svět,
na hranu zazvoní ty řeči černý od sazí
a holka nemá ani s kým si posedět.

Jsi chladný oheň,
každý se spálí,
to noční můra přece musí znát,
chtěla jsem lásku
a tu ti vzali,
teď už je asi pozdě myslet na návrat.

S láskou je vždycky líp

Někdo vedle v pokoji tiše naříká,
vede divný řeči, že prej jsem násilník.
Mám se dobře, tohle se mě netýká,
vždyť přece s láskou je vždycky líp.

Vyrazím si večer do města
a někde v baru dám si svůj trip.
Můj život je věčná siesta,
vždyť přece s láskou je vždycky líp.

Poslední dobou pozoruju, že se asi něco mohlo stát,
lidi po mně koukaj, jak bych někomu něco štíp.
A ta moje doma nejlíp nevypadá a říká, že jsem kat,
ale já to vím, že s láskou je vždycky líp.

Někde prej hlásili můj jméno, tak už jsem asi slavnej,
mí kunčafti maj nahnáno, abych se neupíp,
a nějaký divný chlapíci mi říkaj, že bych měl bejt mravnej.
Mně je to jedno, vždyť s láskou je vždycky líp.

Ten pokérovanej šmejda, co tolik běduje,
ať toho nechám, že chce mít klid,
furt jenom kecá a chlast mi kupuje,
ale já vím, že s láskou je vždycky líp.

Řek jsem mu, že s bouchačkou už si dávno nehraju
a že má furt náladu, z který by i pes hned chcíp,
zatímco já to v životě vždycky vyhraju,
protože vím, že s láskou je vždycky líp.

Vedle v pokoji už je ticho a klid,
už žádný řeči, že jsem násilník
a taky snad že bych měl někomu ublížit,
já přece vím, že s láskou je vždycky líp,
vždyť přece s láskou je vždycky líp.

U
krok
dop
rava

Dimităr Kenarov **Apokryfní zvířata**

Foto Elif Batuman

Dimităr Kenarov se narodil r. 1981 v Sofii. Patří k bulharským básníkům mladší generace, žije se jako „novinář na volné noze“ a příležitostný literární vědec, je překladatelem z angličtiny (například básnického výboru Elizabeth Bishop Crusoe v Anglii) i do angličtiny. Za svou debutovou sbírku Výprava ke kuchyni (2001) získal prestižní ocenění Južna prolet za rok 2002, vypsané renomovaným bulharským časopisem Literaturen vestnik. V Nakladatelství Petr Štengl mu nyní vychází kompletní český překlad druhé sbírky Apokryfní zvířata (2010), nominované na Národní literární cenu Christa G. Danova za rok 2011.

První kámen

Vyloupnuté oči, vyvržené do oceánu. Nádherná průzračná těla z tekutého skla, přes něž spatříš duši (anebo že duše chybí). Nic tu nezůstává skryto. Žádná hluboká tajemství, žádné propastné podvědomí. Jako otevřený hodinový strojek tikají medúzy na povrchu, tepají jejich rosolovitá srdce. Ve vodě voda.

A přece: vzpomínám si na ono léto na skalách u Kaliakry. Větrné, matné nebe. Rackové, kteří se marně rvali s větrem; kormoráni se svěšenou hlavou, rozsazení na okraji skaliska jak křivé zuby. A dole, ve chřtánu Černého moře – medúzy. Strašné, beztvaré příšery. Vzpomínám si, jak jsem je pozoroval chladnokrevně, jak sebral jsem ten největší kámen.

Exploze byla oslepující.

Akvárium

Svět pavích oček a sumecků. Rovnoběžnostěn prozaických, absolutně průzračných představ. Kdysi nás zachvacovala hrůza tváří v tvář starodávne, dětské temnotě oceánu, jehož vody neslyšně brázdily bezejmenné čelisti. Dokonce i dohladka vykachlíkovaný bazén s podvodními reflektory, které nenechaly ani jediný růžek ve stínu, vzbuzoval paniku, když noha s nataženými prsty přestala pocíťovat dno. Bezedná hlubina byla kdysi všude.

Bylo mi osm, když se mi přestalo zdát o bubácích. Bydleli jsme s mamkou a tátou v 11. patře v bloku 16 Studentského Města. Házel jsem umělohmotné vojáčky z balkonu a pomocí svých nových digitálek zjišťoval, za jak dlouho dopadnou na zem. Výsledek měření: 1,7 vteřiny. Nevěděl jsem, co to znamená, ale číslo mě uklidňovalo. Večer jsem si před usnutím opakoval nahlas: „1,7 vteřiny.“

Téhož roku jsem dostal akvárium. 30 × 40 × 50 centimetrů. 60 litrů. S kamínky na dně, s rostlinkami a automatickým filtrováním. Celé hodiny jsem se díval, jak šedí sumeckové svými vousky ohmatávají tajemství ukrytá na dně jako potápěči z přírodovědných filmů Jacquesa-Yvese Cousteaua. Nasypal jsem na hladinu trochu krmení, a paví očka hned vystřelila za potravou jako splašená. Prstem jsem lehce poklepal na sklo, a rozutekla se. Když filtrování přestalo fungovat, voda zezelenala.

Abys vynesl na boží svět, co se tajilo v hloubi. Abys nazřel, jak vše pracuje logicky, uvězněno v křehkých stěnách oka. Oka s mrtvými rybami.

Želva Šari

Pomalů, jako želva, obcházím dutinu zemskou. Jsem bez vzdušných plachet převrácenou lodí na cestě kolem světa se čtyřma šupinatýma nohama místo stožárů. Jsem drakem dávno bez žáru, který pomalu obchází zemi. Nikde není k mání ani jedna princezna. Krůček, dva a kroky tři. Nevím, co pak následuje. Pomalů, jako želva, obcházím dutinu zemskou. Sofie, San Francisco. Nerozumím zeměpisu. Naslouchám jen hudbě jmen. Do-re-mi-fa. La-la-la-la. Znáám tisíce písní. Pomůžou při dlouhém putování. Obcházím pomalů zemi. Opakuji si věci, které znám. Cítím se doma pokaždé, když dorazím na konec světa. Když se loď se jmény potápí, zazpívám.

Undergroundová báseň jednoho krtka

Dívám se do černého zrcadla. Korunám kořenů
se daří v kyprém vzduchu. V nebi černozemě si červi
volně plují a pějí červenavé písně.

Nádhera. Kamkoli pohlédneš,
nevidíš nic, a proto vidíš všude
a všechno: na dně kdejaké zablácené díry
stojím na střeše mrakodrapu.

Vše ostatní je klam: jakási řeka zapomnění,
převozník, mince, stíny
milovaných lidí, kteří se už nikdy
nevrátí. Slzy, slzy, slzy.
Nesmysl. Brečím jen proto, abych obměkčil
půdu a kopalo se mi snáz. Tunely
jsou pupeční šňůrou mého štěstí.

A smrti zde není, ona je vždy tam,
ve světě opačném tomu záhrobnímu, kde
lopaty nepřipadají v úvahu. Ona je dětmi,
které si hrají na schovku, ale najdou
krtka v otevřené rakvi světla
uprostřed louky se svícemi pampelišek.
„Ach, mrtvý krtek,“ praví mrtvé děti.

Bobr (Castor fiber)

Doma jsme měli tůň,
zahrazenou větvemi a blátem.

Mamka s tátou ji přehradili,
podvědomě vymýtili

staré touhy, zarazili
vodní proud,

dokud se celá krajina
nepohřížila. Nazvali ji

láskou a zadívali se do ní
zvlhlýma očima.

(Ptáček si postavil hnízdo
na zmrzačeném pařezu.)

S pocitem uspokojení se rozhodli
mě zplodit

a dát mi jméno
Castor. Jméno,

které – jak věřili – zastaví
slzy, ochrání

můj bobří tuk
před vyroněním.

Svetřík pro psa

Už tisíc staletí nás provázejí bez reptání
z jeskyně do jeskyně, dům od domu,
a dívají se na nás, jak se navlíkáme do kůží,
stažených z jejich bratranců – vlků,
nebo do vlny z ovcí, jež mají na starost,
anebo do drahých brokátů a hedvábí;
dívají se jak my, jejich bezsrstí páníčkové,
kupujeme si šály vždy podle poslední módy,
a poté je nutíme bičíkem a nejednou nadávkou,
aby táhli saně až na Severní pól.
Ani jedinkrát si nepostěžovali,
dokonce ani když by jediného z nich ven nevyhnal.

Sláva budiž babkám z mého sídliště,
které upletly svetříky svým pudlům,
osamoceným ženám, jež jsou zřejmě bez vnoučat,
anebo možná mají nadbytek vlny –
svět, myslím si, není až tak krutý,
když se ještě setkáš s láskou oblékající.
Obmotaní jako rozzhavené spirálky teplometů,
tihle braši zahřejí každý strom a kořen,
a mrazivý vítr už je nepožahá,
a ten, kdo je hladí, bude popálen.

Žalozpěv na Lassie

Zalígrovaná v televizním psinci, bylas můj
první domácí mazlíček, americký maskot.

Toužil jsem tě pohladit, snil, jak mi dávaš pac,
hodit tak železnou tyčí přes oceán,

a ty bys mi ji – zlatou ratolest – donesla zpět.
Nemít jiné psy kromě tebe, znělo první přikázání.

Někteří tvrdili, že tě posedl běs, že Kalifornie
je černobílá, že v kapitalismu je každý strom

soukromý a celý svět že se žene do zvlčení.
Bylas dobře vycvičená, to nepochybně, ale podívej se

na naši Lajku, která dosáhla hvězdné výše –
jedna kosmonautka se vyrovná tisíci kovbojů.

I přesto jsem měl raději tvůj pozemský štěkot,
zvuk, který se volně šíří prostorem

a klubky křoví, rychlejšími než meteory;
kde se – byť v prořídých stádech – proháněli bizoni

a banditi psali deklarace nezávislosti.
V mých představách byla každá kolie americká.

A teď jsem tady, po devatenácti letech toulání vstupuji
na břeh tvého ostrova, já, tvůj ztracený páníček.

Lassie, Lassie, volám do ticha předměstských ulic,
vydávám milostné ultrazvuky, hledám tě

v nákupních centrech a obchodech, pod každou limuzínou,
v úseku potravin našeho supermarketu.

Lassie, přítelkyně, kde jsi, ty hollywoodské dítě?
Dostali tě nakonec gangsteři,

přivázali ti plechovky na ocas?
Nebo ležíš někde stará a nemohoucí jako Argos,

pes, pro nějž si ještě pořád šetrím jednu slzu?

Tygr lidožrout

Z pusy mi visí lidské vnitřnosti. Jsem
člověk obrácený naruby. Srdce mi krvácí před očima,
mé kosti se bělají přede mnou na hromádce. A tak
se prohlížím jaksi z nadhledu, co ve mně nejšvarnější, na odiv
vystavím a pak se samopožírám. To proto

mě nazývají tygr lidožrout a tolik se mě
bojí? Dělalí si trofeje z mé vyčiněné kůže,
aby dokázali, že jsem uvnitř zcela prázdný, zatímco
se kolem mě procházejí jako z kůže stažení tygři.

Nebo mě zavírají do klece, kde mě cpou
telecím v naději, že ve mně opět probudí bestii.
Neúspěšně. Ochutnav jednou křehké lidské maso,
zůstávám navždy člověkem. Za železnou
mříží jim mé mřížovité pruhy připomínají,

že zevnitř je vše stejné,
že mě brzy, velmi brzy, budou muset sníst.

Medvěd

Je tomu právě rok, co
mě ochránci přírody vrátili zpět do přírody –

mé údajné domoviny.

Příroda je zrůdná, nepřívětivá
a nemůže mě ochránit.

„Já se nebojím, medvěd ať se bojí!“
opakuji si častokrát, když noční vítr
zašumí ve větroví,
ale potom si uvědomím, že já jsem
medvěd,
a roztřesu se strachem; pak zavírám oči.

Medvěďák tu není. Není tu kolem ani živáčka,
kromě ostatních medvěďů,
kterým vyndali obroučky z čenichu –
rozvodové stání skončilo
a všichni jsme se ocitli tam,
odkud jsme vzešli –
svobodní, nemilovaní.

Jsou i krásné dni, přiznávám,
dni, v nichž je slunce medový koláč
a jeho paprsky mi sladce kanou po chlupech;

ale z ničehož nic se spouští déšť
jako včelí roj
a prohání mě svým mokrým žihadlem.

Co mi chybí? Všecko.
Zbytky z jehněte, popelnice s odpadky,
dokonce i medvěďákovy choromyslné gusle.

Chybějí mi nadávky, bída,
chybějí mi vnukové.

Whale Watching

Jako každý turista
jsem u sebe nosil mapu, fotoaparát a průvodce
Lonely Planet s cennými informacemi:
krátké dějiny, pamětihodnosti,
stravování a ubytování, doprava, zajímavosti.
Chodil jsem po ulicích ztracen v jeho stránkách
a prohlížel si fotografie budov, jež mě bez povšimnutí ignorovaly.
Zemská souš je suchá jako miliony holých fakt.

Gloster v Massachusetts je nejstarší
rybářský přístav Severní Ameriky.
Už roku 1623 se sítě trhaly
pod tíhou tresek a herinků –
protestantského zlata. Poté
sem dorazili chudí katolíci
a od těch dob se každé léto koná slavnost
na počest sv. Petra, ochránce rybářů:
stovky girlandami ověšených lodí
se pohupují ve vodách zálivu, zatímco
si macatí opovážlivci vykračují po kluzkém břevně
napuštěném dehtem a pokoušejí svůj osud.
Na blízkém vršku se tyčí bílá katedrála
Panny Marie příznivého větru
se dvěma věžemi, mezi nimiž stojí Bohorodička,

kteřá místo Ježíše objímá rybářský člun. Proto,
když se v říjnu 1991 během prudké bouře
potopil škuner Andrea Gail,
byli všichni ve městě otřeseni, nechtěli uvěřit,
a Sebastian Junger napsal svou *Dokonalou bouři*,
později zfilmovanou s Georgem Clooneym v hlavní roli.

Vyrazil jsem k autu, abych odsud
co nejdřív zmizel,
 pryč od červených humrů z umělé hmoty
na reklamních poutačích restaurací,
 pryč od suvenýrových kotev, dýmek a kompasů
a osolených cen minerální vody,
když jsem na konci přístavu spatřil nápis
Whale Watching.

(Whale Watching, pozorování velryb nebo
amatérská výprava lodí
po stopách oněch velikánských leviatanů –
bulharština nezná přesný překlad, snad
proto, že v Černém moři velryby nežijí.)

Whale Watching, pomyslel jsem si, proč ne,
velrybu jsem na vlastní oči jaktěživ neviděl,
pokud nebudeme počítat Svobodného Willyho, zavřeného
ve státním akváriu v Oregonu,

POOŽDOV

Již několik dní bez přestání prší, a tak neodvratně tonu
v myšlenkách o Noemovi a jeho Předpotopní organizaci
na ochranu živočišných druhů
ohrožených vyhynutím (POOŽDOV),
založené kolem roku 2349 před Kristem.

Bez státních dotací, bez bezplatné pomoci
soukromých dárců (ale s odplatou nebes)
Noe a jeho rodina postavili trojpodlažní koráb
z dříví gofer (300 × 50 × 30 loktů),

do nějž sobě vzali „ze všech hovad čistých
sedmero a sedmero, samce a samici jeho, ale z hovad nečistých
dvé a dvě, samce a samici jeho“, jakož i
dostatek všeliké potrawy. V Bibli

není zmíněno, jak byl přesně rozdělen
prostor uvnitř archy; jestli
byli lvi a antilopy odděleně na různých
podlažích jako na palubě kosmické lodi Barbaronů, anebo Bůh
na jistou dobu proměnil
masožravce v býložravce, protože ještě
neexistovaly chladírny na maso; kam

ale román Hermana Melvilla *Bílá velryba*
patřil k mým zamilovaným, zvláště 132. kapitola,
v níž kapitán Achab – v pochybách,
zda má pokračovat ve štvanci za nenáviděným Moby Dickem –
pošeptá svému pomocníkovi Starbuckovi:

„Pojď sem blíž, blíže ke mně, Starbucku!
Dovol, abych se podíval do lidského oka!
Je to lepší než hledět do moře nebo oblohy;
lepší než zírat na Boha.“

Whale Watching. Za 30 dolarů
jsem vstoupil na horní palubu
výletní lodi a posadil se
vedle vorvaňovitě obtlouklé ženy;
ta se mi podívala do očí a zeptala se:
„Už jste někdy viděl velryby?“
„Ne, ale *Bílá velryba* je moje zamilovaná knížka.“
„No já jsem viděla film.“

Přístav se zanedlouho ztratil v dáli.
Bóje postupně řídly jako stromy
nad hranicí lesa vysoko v horách,
jako bychom nepluli kupředu, nýbrž vzhůru a stále výš.
Skalistý mys sv. Anny s vysokým majákem,
spásonosné světlo pro námořníky v nouzi,

byli umístěni tučňáci; zda se tam vyskytovaly nádrže
pro obojživelníky a sladkovodní ryby, jako v moderních
zoologických zahradách (potopa, to se rozumí,
nemohla utopit mořskou faunu); zdalipak
nebylo nebezpečné převážet lýkožrouty v místnostech
ze dřeva; jestli za předpokladu, že červi
jsou hermafroditi, zachránili jen jednoho červa?

Děšť neustává. Černé moře
se přelévá přes sofijské rigoly, rozlévá se
po ulicích, kde neřestné výfuky pokorně
pokračují ve svých rouhavých blasfemiích. Kanály zvracejí

pomaličku zmizel za obzorem, vyhasl
a poprvé jsme se ocitli sami
na modravě vyklizené ploše světa. Jen
lodka zanechávala dvojité zpěněnou stopu
jako otevřený zip, za nímž už
nebylo nic – kromě další a další vody.

„Oceán je město bez budov,“
řekla nám průvodkyně,
„ale občas z oceánu
vyploouvají katedrály.“

Představil jsem si velrybu jako katedrálu,
v níž Johann Sebastian Bach hraje
na obrovské varhany s jedinou píšťalou,
doléhající každým tónem až ke dnu,
k bohaprázdným zeleným chaluhám.
Představil jsem si velrybu jako katedrálu:
honosné pilíře žeber, křížovitý
půdorys těla s ploutvemi po stranách,
planktonem obsypaný oltář jazyka...
a právě tehdy jsem spatřil první kupoli,
zaslechl první noty Bachovy mše.

a v parcích s uschlými kaštany olýsalí
psi bez jediného chlupu chlemtají naše kosmopolitní výkaly.
Je až tak zvláštní, že „litoval Hospodin,
že učinil člověka na zemi, a bolest měl
v srdci Svém“? Postrádající srdce, jsme novým vtělením Noema,
jsme novými archami, jimiž zachraňujeme
zvířata tím, že je pojídáme.

„POOŽDOV! POOŽDOV! POOŽDOV!“ skandujeme
ve skafandrech a pomalounku se hřížíme
do louže znečištěné strojním olejem, nad níž
se mihotá duha jako příslib.

U krok dop rava

Osel, oslice

Udělal bych si bubínek
z tvé kůže, kdybych věděl, jak
se na něj tluče. Jezdil bych
na tobě ode vsi ke vsi,
kdybych věděl, že kdesi tam
na mě čekají vesničané
s palmovými ratolestmi.
Dal bych ti jméno Marko, kdybych
měl kožený tlumok a silnou rakiji,
nebo Ijáček, kdybych měl láhev od medu
a prasklý balónek.

A různé další příběhy:
jak se děda jednou vracel
z místní hospody
v nebdělém stavu na tvém hřbetě (živém taxíku),
jako Sancho před
čtyřmi sty lety;
jak se Titanie bláznivě
zamilovala do tvých černých očí,
ale uši připadly Midovi;
nemohu zde opominout

tvrdohlavost mé matky, jakož i
řeči o tom, jak dlouhou máš tamtu věc.

Ale dnes
tě vidím pást se
na zanedbaném vesnickém hřišti –
osel jako osel (ve skutečnosti oslice).
Vidím jasně tvoje
slabé nohy,
zplstnatělou srst,
zablácená kopyta,
staré nezhojené rány
na bocích a bříše.
Bijí tě doma? Čím
tě krmí? Místo odpovědi
na mě ceníš zuby
a chce se ti řvát.

Nevím, co mám udělat.
Pohlédit tvou ošklivou hřívu,
láskyplně tě obejmout,
nebo vyndat sešit a napsat
o tobě báseň, kterou
si nikdy nepřečteš?

Vodní buvol

Heather a Tobymu

Ztratil jsem její stopy, třebaže měla tolik
zvířat a zemi pokryl čerstvý prašan. Vzpomínám si

na polorozpadlou, jako rána krvavě rudou farmu ve Vermontu
v měsíci lednu a její slzy pro Tobyho, mladého vodního buvolíka

s hladkou černou srstí a drsným jazykem, který skotačil
jako štěně a jednoho dne vylezl na silnici,

kde ho srazil kamion. Objevila se právě včas na to,
aby nechala spočinout jeho hlavu ve svém klíně. O týden později

visela v jejím pokoji Tobyho zarámovaná fotka
jako mrtvý manžel. Talíře v dřezu se kupily jeden na druhý.

Ale existují vůbec nějaké viníci každodenních ztrát
na životech zvířat i přátel a odpovědní za krutost rodičů

vůči svým osvojeným dětem (škrtívali ji páskem
a do jejích dětských dlaní se často zařezával nůž,

jak se mi jednou svěřila), a jak to, že už nikdo neví,
kde žije a co se stalo se stádem koz

a s králíky, jež sama chovala? Lehká jako pírko
byla vytržena z těla své skutečné matky-ptáka.

Překlad
Marcel Černý

Tato kniha vyjde v Nakladatelství Petr Štengl

U

krok
dol
eva

Klement Václav Lakatoš

Kapitalistické básně,
oddíl Drobná
svědectví
(metody: totální
realismus, nalezené
znaky, prostý popis)

Mladý student ekonomie a práv

znalec teorií světově známých ekonomů

vysvětluje vznik chudého jihu a bohatého severu

Když předkové dnešních bělochů

odešli před mnoha tisíci lety z Afriky

do drsného podnebí severu

museli se přizpůsobit tvrdým klimatickým podmínkám

které v Evropě panovaly

a vlastně panují dodnes

Museli se připravit na zimu

obstarat zásoby potravin a dřeva

a vyrobit si teplé oblečení

Tak se začala utvářet

bílá mentalita

Tato bílá mentalita

smysl pro disciplínu

prostě jak říkají Němci – smysl pro Ordnung
černochům chyběl, chybí a chybět bude
A my v nich tento zlozvyk ještě pěstujeme tím
že se na chudáky v Africe stále skládáme a odpouštíme jim dluhy
Jak to končí, je notoricky známý fakt

Mladý student ekonomie a práv
nezapomněl zdůraznit
že lidé jsou si co do svých práv rovnocenní
a člověk je člověk,
ať je bílý, žlutý či černý
jeho článek nemá být nikterak rasistický, ponižující, ani urážející

Popřál jsem mu hodně štěstí a samé jedničky

(S využitím: <http://jirimusil.blog.idnes.cz/c/189496/Belosi-vs-cernosi-a-jejich-smysl-pro-poradek.html>)

Superstar

V superfinále pořadu
Československo hledá superstar
odpovídá Michal David na otázku
co by podle něj měla mít správná superstar:

No tak
správná superstar musí mít
supr zázemí
producentůský tým
supr vizážisty
skvělého stylistu
dobrý autory
(třeba takovýho Pala Haberu
ten mi napsal dobrý pecky)
dobrého vydavatele
a musí mít štěstí
musí mít hodně peněz
Stačí?

Všichni se chovali
jako kdyby právě neřekl úplnou pravdu
Pár minut poté byla vyhlášena
Československá superstar 2011

U Hlavního nádraží

jsem potkal cikánku
Chtěla dvacet pět korun
na autobus
Měl jsem ale jen tisícikorunu
(škoda že nejsem bohatý)
tak jsem jí dal tři cigarety

Jsem prý hodný člověk
takových je málo, zvlášť mezi mladými
říkal jsem jí
že to tak není
že situace se zlepšuje
že se chystá festival
Nevěřila mi

Pak se přiznala
že peníze nejsou na autobus
ale na ubytovnu
Dcera ji vyhodila z bytu
Je sama
Omlouvala se, že mi lhala

Má prý na faře v Severních Čechách
300 svatých obrazů
Ty ale neprodá
na to je moc miluje
Prý v životě nezažila žádnou radost
Dlouho nevěřila v Boha
Ten ji teď trestá
Řekl jsem jí, že tak to není
že Bůh nás všechny miluje
Nevěřila mi

Když se cítí nejvíc sama
sama sebe mlatí
nebo bije hlavou o stěnu

Nevěděl jsem co říct
Rozplakala se
Chtěl jsem ji obejmout
ale nedokázal jsem to

POEZIE

K **revoluční** List
KATAPULT

Sestav si i ty svůj Katapult. Potom se na něm vystřel.

**Vážení
zákazníci,**

Kdo jinému jámu kopá ?

Ríkají, že **POEZIE**
je těžká... není to pravda!
je jen pro některé... není to pravda!
není užitečná... není to pravda!

POEZIE je snadná,
protože je přirozená jako dýchání

POEZIE je pro všechny,
protože všichni se ptáme „proč“

POEZIE je užitečná,
protože pomáhá najít potřebné odpovědi

POEZIE je
jednoduchá a konkrétní

Jestli máš hlad

-50%

Tuto stranu revolučního listu sponzoruje časopis Psi víno, www.psvino.cz

kontrarevoluční list Katapult č. 1

Tristan Tzara

...zrozen z chaosu a jasu...

Jak udělat dadaistickou báseň.

Vezměte noviny.

Vezměte nůžky.

Najděte v novinách článek, aby měl délku, jakou zamýšlíte dát své básni.

Článek vystříhnete.

Potom pečlivě rozstříhejte slova, která tento článek tvoří, a vložte je do pytlíku.

Zatřeste lehce.

Potom vyndejte jeden po druhém všechny ústřížky.

Opište svědomitě

v pořadí, jak opustily pytlík.

Báseň se vám bude podobat.

A vězte, že jste spisovatel neskonale originální a okouzující citlivostí, byť doposud lidmi nepochopen*

Jak udělat ...?

Vezměte noviny, knihu, časopis, reklamní či volební letáček, obal od výrobků zdravé výživy.

Vezměte nůžky.

Vystříhejte slova, kousky vět a věty, obrázky a kousky obrázků, které vás zaujmou.

Až budete mít dostatečné množství vystříhaných dílků, můžete si je roztrdit do skupin podle kritérií, které si sami určíte. Můžete si je i vložit do pytlíků. Tuto fázi však můžete přeskocit.

Potom začněte skládat a lepit jednotlivé dílky k sobě tak, jak se vám zdá vhodné.

Nelepte k sobě jednotlivé kousky zcela libovolně. Vnímejte je jako kousky skládačky, jejíž pravidla musíte rozluštit.

Hleďte lepidlo smyslu.

Sledujte při lepení pohyb svých myšlenek.

Buďte zvědaví.

Když skládačku slepíte, můžete ji znovu rozstříhat a znovu slepit. Můžete přidat nové kousky, jiné vyřadit. Můžete variovat, kombinovat, permutovat. Otáčet, ohýbat, hyzdit, křivdit, rovnat. Můžete přizvat své přátele.

Důležitá je činnost, nikoliv výsledek. Smyslem hry je hra.

A vězte, že touto činností se dozvíte mnoho o vás samých, stejně jako o světě, ve kterém žijete.

Žijeme v kouzelném světě, stačí jen si toho všimnout.

Idea:

Žijeme v nejisté době. Je stále zřejmější, že stávající uspořádání světa je trvale neudržitelné. Zároveň se mluví o chybějících alternativách. Alternativu však nemůžeme vymyslet. Můžeme ji pouze nalézt. Nalézt ji můžeme ji jedinečně skrze činnost. Skládání a rozkládání je takovou činností. Přeskupováním vystříhaných dílků přeskupujeme i svoje myšlenky.

Začneme-li svět vnímat jako skládačku, můžeme si ho poskládat.

Tuto stranu sponzoruje Café Max, Ústí nad Labem.

Události

Žena ukrmila svou dceru k smrti. Byla přesvědčena, že je hladová. • Chudí obyvatelé Chicaga, kteří si nemohou dovolit pohřeb, jsou po třiceti ukládáni do masových hrobů. • Po zemětřesení v Japonsku a Chile se Země jemně vychýlila ze své osy. • Představitel obra Hightowera z filmové série Policejní akademie byl nalezen ve svém bytě mrtvý. Předávkoval se prášky na hubnutí. • Dne 28. listopadu byla v Praze zahájena celosvětová esteticko-politická revoluce. • Jedním z největších dlužníků v Řecku je chudý pasáček ovcí. • Z oken Právnické fakulty bylo vyhozeno devadesát melounů. • Vědci jsou přesvědčeni, že hmyz v našem jídelníčku v nedaleké budoucnosti nahradí maso. Taková alternativa je podle nich zdravější pro člověka i životní prostředí.

Katapult vydává Katedra autentického zevlování a punku (KAZAP). Jeho šíření mezi celoplanetární lid je žádoucí a nutné. Žádosti o starší čísla, nabídky ke spolupráci a ke sponzoringu zasílejte na kazap@volny.cz.

Pohřeb Kim Čong-ila

Pohřeb Kim Čong-ila

28. 12. 2011

provázelo husté sněžení

„Sníh padá do nekonečna jako slzy“

řekl jeden z vojáků

„jakpak by nebe neplakalo

když jsme ztratili generála

který byl nebeským velikánem?

Když nás od něj teď smrt oddělila

lidé, hory a nebesa

roní krvavé slzy“

V tento den byly z Jižní Koreje

nad Severní Koreu

vyslány balony

s 200 tisíci brožurami

které vyzývaly k povstání

proti vládnoucí dynastii Kimů

K balónům byly připoutány

transparenty s nápisy:

„Kim Čong-ile, jdi k čertu!“

a „Kim Čong-un je odsouzen k pádu!“

a také dolarové bankovky

aby měli Severokorejci motivaci

letáky navzdory obavám z režimu sbírat

O osudu balonů

ani o osudu Kim Čong-ilovy duše

již agentury neinformovaly

(S využitím: <http://web.volny.cz/noviny/ze-sveta/clanek/~volny/IDC/192952/zacal-velkolepy-pohreb-kim-cong-ila-jdikcertu-poprala-dusi-ze-snuleho-opozice-aktualizovano.html>)

Odpovídající pasáže ze Slovníčku pojmů

Totální realismus – autorem termínu je Egon Bondy, poprvé ho použil v názvu stejnojmenné básnické sbírky z roku 1949. Bondy jím nazýval způsob psaní, jímž se pokoušel zachytit život v tehdejší socialistickém Československu. Je to nicméně termín sporný. Bondyho přítel Ivo Vodseďálek proto pro Bondyho psaní razí termín „totalitní realismus“. Přikláníme se k tomuto výkladu a užíváme pojmu t. r. obecněji pro takový způsob psaní, který usiluje o co nejprostší záznam skutečnosti a eliminaci mluvčího jako vnímající-

ho subjektu. Autor t. r. je více dramaturgem, kurátorem, editorem a dokumentaristou nežli umělcem.

Nalezené znaky / ready-made means – jsou obdobou surrealistických nalezených objektů či dadaistických ready-made objects. Metoda nalezených znaků vychází z přesvědčení, že krásu není třeba hledat v umění, nýbrž stačí se správně rozhlédnout kolem sebe. Není potřeba umění vytvářet, stačí začít vnímat svět jako umění. Nalezené znaky navazují jednak na konceptualismus, jednak na některé avantgardní proudy. Vítězslav Nezval řekl o poetismu, že je „metodou, jak nazírat na svět, aby byl básní“. Domníváme se, že takovému vidění je možno se učit. Aby k tomu došlo, musí být naše vnímání vytrženo ze stereotypu. Toho je možno dosáhnout různými metodami. Jednou z těchto metod je vytržení věci z jejího původního kontextu: stříhání a lepení. V případě poezie, která je jazykovým médiem, se jedná především o jeden druh nalezených znaků: nalezené texty. Mohou být nalezeny různě: přečteny v novinách, zahlédnuty na ulici, zaslechnuty v televizi, rádiu či v tramvaji.

Prostý popis – slohový postup vhodný pro totální realismus. V kontextu ostatních slohových postupů (vyprávění, úvaha či líčení) je popis tím, jímž se nejméně odhaluje mluvčí sám, je nejvíce objektivním, či spíše objektuálním. Proto je vhodným prostředkem pro snahu zachytit realitu co nejvěrněji a jednou z dílčích metod totálního realismu.

Sbírka *Kapitalistické básně* vyjde na jaře v nakladatelství Petr Štengl.

Klement Václav Lakatoš je
extremista, intelektuál, komunista,
pravdoláskař, kavárenský povaleč,
nepřizpůsobivý společenský
parazit, antiumělec a sémiotický
terorista. Ve volných chvílích se
věnuje ekoterismu. Rád chodí do
lesa. Pod pseudonymem Jan
Kubíček přispívá kritickými úvahami
do Tvaru, Deníku Referendum,
H_aluze a Logr-magazinu.

Promluvy Mistra Jary

Petr Štengl

...

Pravda je ten nejlživější, nejzvrhlejší, nejodpornější,
nejkrutější, nejzhoubnější a nejničivější vynález lidstva.
Mnohem ničivější než atomové bomby.

Zvířata neznají pravdu,
proto mohou být dokonale šťastná.
A jestli tohle neřekl Nietzsche,
tak to říkám já.
A pokud říkáte, že nemám pravdu,
tak máte pravdu.

...

Společnost svobodných lidí
není to samé
jako dav jednotlivých egoistů
– pravil Vůdce

Mr. Jara,
svobodný egoista
v davu jednotlivců
mlčel

• • •

„Mistře, jaký je Váš názor na romskou problematiku?“

Mr. Jara mlčí

„Mistře, je Vaše pozemské bytí napojeno na kosmickou energii?“

Mr. Jara mlčí

Mistře, a jak byste se vyjádřil ke kácení amazonských deštných pralesů?“

Mr. Jara mlčí

„Mistře, víte, že podle filozofa XY je nejnebezpečnější nemít názor?“

Mr. Jara mlčí

„Ty vole, je von vůbec nějaký Mistr?“

Kontrolní otázka: Platí si Mr. Jara sociální a zdravotní pojištění?

BÁSEŇ O SNĚŽENCE

Pod pohrůžkou perzekucí

přikázal Vůdce všem básníkům

psát výhradně angažovanou poezii

Toho dne stvořil Mr. Jara

svoji první báseň

• • •

Mr. Jara je pacifista

takže kampak na draka s holýma rukama!

Tu ani kung-fu nepomůže

v pohádkách to byl drak, vícehlavý

dnes se z dračích vajec

vyklubaly korporace, nadnárodní

takže kampak na takovou korporaci

s holýma rukama?

Mr. Jara není malé dítě

a ví, že draci neexistují

jedině v pohádkách

• • •

Vůdce nařídil

aby poezie patřila lidu

každý občan vyfasoval svůj flák poezie

a navrch ještě plynovou masku

s krabičkou poslední záchrany

to pro všechny případy

poezie, plynová maska a KPZ

byly povinným obsahem evakuačního zavazadla

které podle závazné vyhlášky

musel mít každý občan připravené v předsíni

o evakuační zavazadlo se ti

kdo odcházeli ráno

ještě za tmy do práce, přeráželi

motalo se při luxování

členové sekty Posledního dne

házeli do schránek letáčky s oznámením

ža až to vypukne

bude za městem připravena mimozemská

evakuační vesmírná loď

Mr. Jara měl v předsíni nachystané pohorky

ŽIVOT JE JINDE

Lidské zdroje vyrazily do ulic

vyrostly první barikády

vzplanuly první automobily

byly vydrancovány první obchody

padly první výstřely

vzplanul parlament

a lucerny se dočkaly

prvních viselců

Mr. Jara sledoval TV zpravodajství

vrstva sněhové pokrývky

v horských oblastech byla uspokojivá

u obce Postoloprty uvízl ve škarpě autobus

ale naštěstí se neštěstí obešlo bez zranění

Vůdce odjel na svoji každoroční

týdenní lyžovačku do Špindlu

a jedné fence bernardýna

se narodilo dvanáct chlupatých mazlíčků

• • •

Mr. Jara nikdy nebyl v Americe
přesto jí bůh žehnej

PUNK NOT DEATH

Vůdce nařídil zpoplatnit víru
každý opravdu hluboce věřící
musel k inkasu uhradit
měsíční poplatek 150 Kč
do ulic vyrazily monitorovací čety
s měřicími zařízením
které vypátraly a trestaly neplatící hříšníky
Mr. Jara sňal se zdi svaté obrázky
a pověsil místo nich romantické krajinky
Vůdce nařídil zpoplatnit bezvěrectví
každý zapřisáhlý ateista
musel k inkasu uhradit
měsíční poplatek 150 Kč
do ulic vyrazily monitorovací čety
s měřicím zařízením
které vypátraly a trestaly neplatící bezvěrce
Mr. Jara sňal ze stěny romantické krajinky
a pověsil místo nich portrét Vůdce

• • •

Každou sezónu probíhala revoluce
občané oprášili transparenty
vyšli na náměstí
skandovali „demokracie“
a doma si vyměnili
portrét Vůdce za portrét Vůdce
Mr. Jara si vyměnil
svůj portrét za svůj portrét
ale protože je všeobecně známo
že opakovaný vtip již není vtipem
pověsil si Mr. Jara na stěnu
portrét Vůdce

• • •

Jakmile spatříte
nějakého věrozvěsta
bez váhání ho sejměte bejsbolovou
vyzval Vůdce
Jarové se stali
nejšportovnějším národem na světě

• • •

Wagner byl antisemita
pod pohrůžkou trestu odnětí svobody
Vůdce vyhlásil
zákaz provozování a reprodukování
Wagnerovy hudby
Mr. Jara byl milovník vážné hudby
pouštěl si doma Wagnera
ale jen do sluchátek

• • •

Den Vůdcových narozenin
byl stanoven státním svátkem
a dnem pracovního volna
Mr. Jara si oblékl
ochranný bezpečnostní pracovní oděv
a celý den se věnoval
rytí zahrádky

• • •

Mr. Jara se posadil
před Vůdcovým sídlem
a zahájil protestní hladovku
Když Vůdce z oken své rezidence viděl
Mr. Jaru sedět před domem
a držet hladovku
vyšel ven
posadil se vedle Mr. Jary
a zahájil rovněž protestní hladovku
Když Mr. Jara viděl vedle sebe sedět Vůdce
Vstal
odkráčel k večerce na rohu
a koupil si dva sáčky
smažených bramborových lupínků

• • •

Mr. Jara se rozhodl
že bude říkat jen samou pravdu
„hledej pravdu, naslouchej pravdě, uč se pravdě, miluj pravdu,
mluv pravdu, opatruj pravdu, braň pravdu až do smrti“
za čtrnáct dní
s ním nemluvila ani klika u dveří
Zachování člověka jako jedince –
a vůbec jakéhokoliv skupinově žijícího živočicha-
bylo a je (!) podmíněno
zachováním jeho skupiny
Sezame, otevři se!
Sezame, otevři se!

• • •

Mr. Jara se soustředí jak nikdy
ví, že dokáže pohnout předměty vůlí mysli
ve snu běžně přemísťuje předměty
i těžké kulečnickové stoly
s nimiž by málokterý stěží pohnul
když se stůl zdvihne o deset centimetrů nad zem
a vzápětí s lehounkým žuchnutím opět přistane na podlaze
jsou hráči biliáru nejprve ohromeni úlekem
pak úžasem a nakonec se vždycky
na Mr. Jaru rozvzteklí a nahánějí ho tágy po místnosti
ale kampak na Jaru,
který umí ve snu pomocí vůle mysli i létat!
Frnkne jim otevřeným oknem jako motýl
a na rozloučenou jim ještě rozverně zamává
což ovšem hráče rozzuří natolik,
že po něm někteří vrhnou svá tága jako kopí
čehož ovšem vzápětí hořce litují
neboť se jedná o tága drahá,
o tága, která dostali hráči od svých manželek
pod stromeček a jak teď asi budou
svým drahým polovičkám vysvětlovat,
že tágo je rozštípané na třísky
ovšem nyní se Mr. Jara soustředí
až se mu u kořene nosu dělají hluboké rýhy
a po zádech stéká pot
kdosi v biliárovém salonku zavřel okno
ze stěny si Jaru zachmuřeným zrakem
měří zarámovaný Vůdce

V příštím čísle (vychází 10. dubna 2012)

rozhodně nenajdete:

Něco
kradeného

Něco
modrého

Něco
darovaného

Něco
modrého

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!